

Uredništvo: sprava, Ljubljana, Spitarjeva 6. Telefon 4001-4004
Mesečna naročnina 18 litr. za inostranstvo 21.50 litr. — Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.894 za inostranstvo. — Isključno zastopstvo: "Nase" in "Nije" in inostranstvo: UPI B. A. Milano.
Rekopisne in v. adresa.

SLOVENE

MAKEC 1944

24

PELEK

74 Terrorflugzeuge abgeschossen

Schwere wechselvolle Kämpfe im Süden der Ostfront
40 Sowjetpanzer vernichtet - Neue Feindangriffe auf
Cassino zusammengebrochen - Terrorangriffe auf
Berlin und Frankfurt a. Main

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, 23. März. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Auf der Krim wurden Angriffe der Sowjets bei Kertsch und am Ssiwasch-Brückenkopf von deutschen und rumänischen Truppen abgewiesen.

Schwächere feindliche Angriffe gegen unsere Brückenköpfe am unteren ukrainischen Bug sowie einige Übersetzversuche blieben erfolglos.

Zwischen dem mittleren ukrainischen Bug und dem Dnjestr, am Dnjestr selbst und im Raum Proskurów-Brody toben weiter schwere wechselvolle Kämpfe mit überlegenen feindlichen Kräften. 34 feindliche Panzer wurden dabei abgeschossen. Unteroffizier Rodewald im Nachrichtenwesen eines Grenadierregiments vernichtete in diesen Kämpfen innerhalb von 45 Minuten 5 sowjetische Panzer im Nahkampf.

Die Besatzung von Kowel schlug erneute Angriffe der Bolschewisten zurück und schoss von zehn in die Stadt eingedrungenen feindlichen Panzern sechs ab. Nordwestlich Kowel brachten unsere Truppen den vordringenden Feind nach hartem Kampf zum Stehen. Südlich Witebsk scheiterten erneute von Panzern unterstützte Durchbruchversuche der Sowjets.

An der Narwa-Front griff der Feind mehrfach vergeblich an.

In den schweren Abwehrkämpfen im Süden der Ostfront hat sich das Grenadier-Regiment 850 unter Führung von Oberstleutnant Schmid besonders hervorgetan.

Bei Cassino brachen mehrere von

Panzern unterstützte Angriffe gegen den Nordteil des Ortes in unserem zusammengefassten Abwehrfeuer zusammen.

An der Adriaküste wurden feindliche Vorstöße abgewiesen und bei erfolgreichen eigenen Stosstrupunternehmungen mehrere Stützpunkte des Gegners in die Luft gesprengt.

Nordamerikanische Bomberverbände griffen am 22. März unter Ausnutzung einer geschlossenen Wolkendecke die Reichshauptstadt an und warfen ohne Rücksicht wahllos Spreng- und Brandbomben auf mehrere Wohngebiete. Trotz ungünstiger Abwehrbedingungen wurden durch Flakartillerie 19 feindliche Flugzeuge, darunter 13 viermotorige Bomber, abgeschossen.

Nach Störangriffen einiger feindlicher Flugzeuge auf Orte in Mitteldeutschland unternahmen britische Bomberverbände in der letzten Nacht Terrorangriffe auf Orte des Rhein-Main-Gebietes, besonders Frankfurt am Main. Im Stadtgebiet entstanden beträchtliche Schäden. Die Bevölkerung hatte Verluste, Nachtjäger und Flakartillerie vernichteten hierbei 55 viermotorige Terrorbomber.

Oberleutnant Becker, Flugzeugführer in einem Nachtjagdgeschwader, schoss in einem Einsatz allein 5 feindliche Bomber ab.

Deutsche Kampfflugzeuge griffen Einzelziele in London mit guter Wirkung an.

Sicherungsfahrzeuge der Kriegsmarine brachten vor der holländischen Küste von drei erfolglos angreifenden feindlichen Flugzeugen zwei zum Absturz und schossen das dritte in Brand.

Preosnova vlade na Madžarskem

Dosedanji madžarski poslanik v Berlinu Sztojaj je postal ministrski predsednik in zunanji minister — Veesenmayer poslanik in opolnomočenec Velike Nemčije na Madžarskem

Budimpešta, 23. marca. Madžarska poročevalska agencija MTI je v sredo popoldne objavila naslednje uradno poročilo:

Da bi v okviru splošnega vodstva vojne v trojni zvezi združenih evropskih narodov proti skupnemu sovražniku stale Madžarski ob strani in da bi zlasti z mobilizacijo vseh sil ter z ustvaritvijo obsežnejše zaščite ojačile učinkovitost pobijanja boljševizma, so na podlagi medsebojnega sporazuma prišli na Madžarsko nemške čete.

Namesto dosedanje vlade, ki je odstopila, je njegova Visokost gospod kraljevski namestnik povelil sestavo nove vlade dosedanjemu poslaniku v Berlinu Sztojaju.

Vlada je sestavljena takole: ministrski predsednik: Döme Sztojaj, minister brez listnice in zastopnik ministrskega predsednika: Jenő Racz, notranji minister: Andor Jaross, finančni minister: Lajos Remeny-Schneller, minister za industrijo: Lajos Szasz, minister za trgovino in promet: Antal Kuder, minister za poljedelstvo in prehrano: Bela Jurczek, pravosodni minister in začasni zastopnik ministra za prosveto in vere: Istvan Antal, vojni minister: Lajos Csataj.

Obe zavezniški vladi sta sporazumili, da bodo ti ukrepi omogočili, da se bo v smislu starega prijateljstva in bratstva v orožju med nemškimi in madžarskim narodom izvršila čim popolnejša mobilizacija vseh madžarskih pomožnih sredstev za doseg končne zmage skupne stvari.

Berlin, 23. marca. DNB. Führer je na predlog ministra za zunanje zadeve von Ribbentropa imenoval za poslanika in opolnomočenca Velike Nemčije na Madžarskem dr. Edmunda Veesenmayerja. Dosedanji nemški poslanik na Madžarskem von Jarow je bil poklican na službo v zunanje ministrstvo.

Osebnosti nove madžarske vlade

Budimpešta, 23. marca. Novi namestnik ministrskega predsednika Jenő Racz je bivši šef madžarskega generalnega štaba in bivši vojni minister. Pripada Imredyjevi stranki madžarske obnove ter splošno velja za borca za narodno obnovo svoje domovine.

Andor Jaross, novi notranji minister, je bil v bivši čehoslovski vojni madžarske manjšine ter nato v budimpeštanski vladi minister za priključene pokrajine. Tudi on pripada Imredyjevi stranki. Znan je kot velik nasprotnik liberalizma in židovstva ter se je zavzemal za narodno obnovo Madžarske proti razkrojevalnim kamilističnim in židovskim silam v madžarskem duhovnem in gospodarskem življenju.

Vojni minister Lajos Csataj je imel to funkcijo že v Kalayevi vladi, v kateri je zavzemal svoj sedanj položaj tudi že Lajos Remeny-Schneller, ki je eden izmed najučelnejših madžarskih gospodarskih in finančnih strokovnjakov.

Novi pravosodni minister Antal je bil v stari vladi pravosodni minister. Bil je najtesnejši sodelavec Gömbösa ter član antisemitskega pokreta za zaščito rase. Poleg tega se je pravičnik kot narodni vodja dijaštva po svetovni vojni.

Lajos Szasz, sedanj minister za industrijo, je bil v stari vladi minister za obrambo. Je strokovnjak za proračun in javno preskrbo.

Bela Jurczek, minister za poljedelstvo in preskrbo, ima izredne zasluge pri zvišanju madžarske poljedelske proizvodnje. Kot ugleden strokovnjak uživa na Madžarskem posebno spoštovanje.

Minister za trgovino in promet Antal Kuder je nov član madžarske vlade. Udeležil se je že boja proti boljševizmu Bele Khuna kot pripadnik madžarske mladine. V prejšnjih vladah je bil minister za trgovino in promet ter vodja urada za zunanjo trgovino.

Wilhelmstrasse k dogodkom na Madžarskem

Berlin 23. marca. Ob objavi madžarskega poročila o spremembah na Madžarskem ter izjavi o imenovanju novega nemškega poslanika ter opolnomočenca za Madžarsko Veesenmayerja so v Wilhelmstrasse komentirali dogodke tako, da imajo nemške čete, ki so prispele na Madžarsko, predvsem vojaške cilje, da bodo namreč stale Madžarski ob strani v boju proti boljševizmu, mobilizirale vse madžarske sile ter ustvarile na tem strateško važnem ozemlju vso potrebno zaščito. Opolnomočenec Wilhelmstrasse je zlasti poudaril, da se je razmestitev nemških čet izvedla v popolnem sporazumu s pooblaščenimi madžarskimi činitelji.

Sestava nove madžarske vlade dokazuje, da so se končno veljavno izjavljali znani poskusi sovražnih sil, da bi razkrojile madžarsko politično življenje. V tej zvezi je treba opozoriti, da se židovski in ostali znani vplivi na Madžarskem čisto onemogočili pravo razpoloženje ljudstva, dočim so znali zagotoviti svojemu defetističnemu stališču močan, pou-

darek. Angloamerikanci so stavili velike nade na razkrojevalno delo teh elementov na Madžarskem. Zato so jih iz inozemstva podpirali in podžigali z izredno veliko propagando. Tudi v nekaterih nevtralnih državah, kjer so neki krogi prav z zadovoljstvom opazovali omenjene tendence, ki so se kazale na Madžarskem, opazamo zaradi razvoja v Budimpešti in na Madžarskem veliko potlačenost. V teh nevtralnih državah pač nimajo dovolj razumevanja za boj proti boljševizmu, ki danes bolj kot kdaj koli prej dviga svojo glavo. V tej zvezi so v Wilhelmstrasse navedli več motilnih poročil iz zavezniških virov, ki jih je deloma objavil tudi tisk nekaterih nevtralnih držav in ki so se vsled razvoja na Madžarskem, ki je postal sedaj političnemu opazovalcu popolnoma jasen, razkrile kot brezpredmetne propagandistične spletke.

V tej zvezi je zanimivo, da priznava potrebo nemških korakov celo ona stran, ki je nikakor ne moremo označiti kot Nemcem prijazno. Tako je n. pr. danes

K preosnovi vlade na Madžarskem

Budimpešta 23. marca. K dogodkom na Madžarskem piše diplomatski dopisnik TP-Ja naslednje:

Imenovanje nove madžarske vlade, ki ji načeljujeto dolgoletni madžarski poslanik v Berlinu pl. Sztojaj in ki se odlikuje z udeležbo pomembnih mož narodnega gibanja, nam dokazuje pričetek novega obdobja madžarskega razvoja. Vlada preosnova ni nastala iz strankarskih razlogov, temveč bolj zaradi problemov, ki jih je silam trojne zveze povzročilo dejstvo, da petletne vojne in ki seveda veljajo tudi za tako važno državo, kot je Madžarska. Zahteva, ki se pri sedanjem stanju vojne javlja tako rekoč sama od sebe, je ojačanje sodelovanja med zavezniški ter ojačanje vseh vojnih naporov in pa seveda tudi prispevkov vsake posamezne države trojne zveze. Prisotnost nemških čet na Madžarskem služi prav temu namenu in v tem smislu so potekli tudi nedavni razgovori med Führerjem in kraljem, namestnikom Horthyjem, katerih posledica je bilo imenovanje Veesenmayerja kot diplomatskega zastopnika na Madžarskem, ki je istočasno opolnomočenec Nemčije, dočim je kralj, namestnik zamenoval novo vlado, sestavljeno iz znamenljivih in narodno usmerjenih mož, ki uživajo njegovo zaupanje in ki so v sredo popoldne zaprilegi ter prevzeli svoje posle. Očitno je, da se ta vlada bistveno, da, celo načelno razlikuje od prejšnje. V njej je predvsem z ministri Raczem, Jarossom in Kunderjem zastopana na odločilnih mestih narodna Imredyjeva skupina. Ti ministri, namreč namestnik min. predsednika, notranji minister in

izjavil Karolyi, da so bili nemški ukrepi na Madžarskem strateška nujnost. Madžarska armada ni dovolj močna, da bi v primeru potrebe ščitila Karpate. Enako piše tudi angleški tisk, da je šlo tu za nujno strateško potezo Nemčije.

Ob robu so v Wilhelmstrasse opozorili že na to, da prav oni krogi, ki so na Madžarskem zagovarjali anglofilsko politiko in so negativno gledali na skupni boj proti boljševizmu, ne uživajo v Londonu, kot dokazuje pisanje angleškega tiska, nikakih simpatij. »Times« jih imenuje oportuniste, ki so se več let navduševali za druge politične smeri. Drugi komentatorji pa pravijo, da je razvoj na Madžarskem pač pravično plačilo za te kroge.

Glasovi madžarskega tiska opozarjajo, da se je razvoj odigral prav ob 25 letnici boljševiške revolucije na Madžarskem ter da nudi jamstvo, da se dogodki, ki so se odigrali marca leta 1919, ne bodo nikdar več ponovili.

Ob koncu poudarjajo v Wilhelmstrasse, da so sedaj prišli na Madžarskem do vodstva one sile, ki vidijo tradicionalno nalogo Madžarske v obrambi vseh nevarnosti z vzhoda. Stališče nemškega poslanika v Budimpešti, ki je dobil naslov opolnomočenca Nemčije, označujejo posebna polnomočja, ki jih je dobil v okviru skupnih naporov za ojačanje skupnega vojskovanja.

minister za trgovino pripadajo skupini, ki je bila doslej v najostrejši opoziciji in ki je že več let močno zagovarjala stališče ojačenega sodelovanja z Nemčijo ter povečane madžarske udeležbe v vojni. Poleg tega kaže imenovanje dolgoletnega poslanika v Berlinu Sztojaja, v čigar poslovno dobo spada vse ojačanje nemško-madžarskega prijateljstva ter sodelovanja, skupno s pristopom Madžarske k protikomunističnemu in trojnemu paktu, da namerava nova madžarska vlada v še večji meri izgraditi odnose z Nemčijo.

Iz tega pa tudi izhaja, da vladna sprememba v Budimpešti, čeprav bo imela pomembne notranjepolitične posledice, ki se bodo pokazale na vseh notranjih področjih madžarskega naroda, ne pomeni v zunanje političnem pogledu ničesar senzacionalnega. Med Nemčijo in Madžarsko obstaja globoko prijateljstvo obeh narodov, ki ga malenkostno število nekaterih elementov nikdar ni moglo resno motiti in ki bo tudi v bodoče osnova nemško-madžarskih odnosov. Edino, kar je novega, je gotovost, da se bo nemško-madžarsko sodelovanje in vojaško tovarništvo vsled spremenjenih notranjih predpogojev hitreje in močnejše razvijalo ter doseglo vidne dejanske učinke, kar je očitno cilj sporazuma med Führerjem in kraljem, namestnikom, s katerim sta oba država poglavjarja skupno določila to ureditev. Zato so izgledi tako za ojačeno sodelovanje, kot za notranji madžarski razvoj kar najboljši, sporazum pa služi skupnemu cilju, namreč zmagi nad sovražniki trojnega pakta na vzhodu in zahodu.

Nova goljufija nemških sovražnikov

Hull postavlja načela, ki so v očitnem nasprotju z ameriško in sovjetsko politiko

Bern, 22. marca. Ko je Atlantska listina doživela poplulo brodomol in je zaradi sovjetske diktature postala naravnost prava burka, je ameriški zunanji minister Hull prišel na novo varati narode na način, ki naj se bolje prilaga spremenjenemu položaju. Hull si krčevito prizadeva najti formulo, na kateri bi se Zedinjene ameriške države in Sovjetska zveza lahko zedinili ter bi tako obe prišli na svoj račun.

Hull utemeljuje svojo novo politično svetovno goljufijo s tem, da je potrebno »končati z zmešnjavo in napačnim tolmačenjem ameriškega stališča v javnosti in ojačiti izpolnjevanje dolob Atlantske listine«. V podrobnostih zatrjuje, da zunanja politika Zedinjenih držav temelji na politiki »dobrih sosedskih odnosov« med narodi »na podlagi svobode, enakosti, pravičnosti in pravnote«. Z veliko gesto prehaja ameriški zunanji minister preko dejstev, ki naravnost bijejo v obraz njegovi hinavski izjavi. Ali pa je hotel morebiti Hull imenovati izsiljevalno politiko, ki jo Washington vodi in uganja napram iberio-ameriškim državam, »politiko dobrih sosedskih odnosov«? Tu nam nudi ameriški imperializem šolski primer zlaganosti njegovih političnih načel in dokazuje svetu, kaj razumevajo v Washingtonu pod besedami »svoboda, enakost, pravičnost in pravnote«. Tudi poskusi pravičnosti proti Finski in Irski razkrinkavajo Hulla kot prav nesramnega goljufa, ki skuša preslepiti svet z visoko donečimi gesli in s tem zakriti strahotno resničnost in brezobzirni yankejevski imperializem.

Kar pa Hull nadalje priporoča za ohranitev svetovnega mira, lahko imenujemo le staro, že zdavnaj zaprta politično šaro, ki se je že po prejšnji svetovni vojni izkazala kot popolnoma nazadnjaška in brezsmiselna. Tako Hull ponovno predlaga »mednarodno zbornico«, kateri naj bi bili predloženi »mednarodni nesporazumi med posameznimi narodi, ki ogrožajo mir«. Ta zbornica naj bi skušala s pogajanjem doseči poravnavo. Vse takšne spore, ki ogrožajo svetovni mir, naj bi razsojevalo »mednarodno sodišče«. Vse to niso nikake nove ideje, temveč vse prej stare že zavržene politične teorije, ka-

terih edini cilj je nasuti narodom peska v oči in jim pridigati mirovne ideologije, ki jih sploh ni. Vse to je zgolj profecije, za katerim se skriva brezskrupulozna zatiralna in izkoriščevalna politika imperializma, ki je skupna Yankejem in Sovjetom, ter kajpak, da ne pozabimo, tudi Angležem.

Samo ob sebi razumljivo je, da Hull v svojem programu niti ni pozabil običajnih fraz o »mednarodnem sodelovanju« in kar se spada k govoricenju goljufov narodov in Bele hiše. Hull hoče po stari metodi zabit svet na limanice in zato zopet enkrat zahteva »popolno ravnopravnost med narodi«, najsi so veliki ali majhni in označuje načelo enakopravnosti kot »edino možno podlago sistema bodoče varnosti sveta«. Kajpak naj bi vsak narod svoboden in naj tudi sam odloča o obliki in podrobnostih svoje vladavine. Zelo značilno pa je, da nato takoj sledi omejitve, da je ta odločitev možna le v toliko, v kolikor »ne spravlja v nevarnost varnosti drugih narodov«. To naj bi bil verjetno most za Sovjete. Očitno ni prišlo Hulla na pamet, da se to govoricenje nikakor ne soglaš z boljševiško osvojevalno politiko, ki se ne briga niti za enakopravnost, kaj šele za obliko vladavine drugih narodov, temveč kratkoročno po svojih načrtih boljševiziranja Evrope brezobzirno napada države, ki si jih boče priključiti, jim jemlje sleherno lastno življenje, sleherno samostojnost in jih no boljševiških metodah zasužnjuje. Ravno ti zadnji Hullovi predlogi jasno dokazujejo, kaj tiči za njegovimi predlogi, ki so pač zgolj preračunani za lov na norce.

Od 3. aprila zopet poletni čas

Berlin, 22. marca. Prehod iz normalnega časa na poletni čas bo dne 3. aprila ob drugi uri jutranj. Ob tej uri bodo vsi kazalci ur pomaknjeni za eno ur naprej.

Istanbul, 23. marca. Po vesteh istambulskega tiska je angleška vlada dala svoj agremnt za imenovanje bivšega turskega poslanika v Italiji Ucnaydina za poslanika v Londonu.

74 strahovalnih letal sestreljenih

Hudi boji na jugu vzhodnega bojišča - 40 sovj. oklepnikov uničenih - Novi sovražni napadi na Cassino so se izjavili
Strahovalni napadi na Berlin in Frankfurt ob Meni

Führerjev glavni stan, 23. marca DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja: Nemške in romunske čete so na Krimu zavratile sovjetske napade pri Kerču in pri mostišču ob Sivašu.

Slabši sovražni napadi na naša mostišča ob spodnjem ukrajinskem Bugu ter nekateri poskusi, da bi prekorčili reko so ostali brez uspeha.

Med srednjim in ukrajinskim Bugom in Dnjestrom, na Dnjestru samem in na področju Proskurów-Brodi se divjajo težki izprejemni polni boji z nadmočnimi sovražnikovimi silami. V njih smo sestrelili 34 sovražnih oklepnikov. Podčastnik Rodewald iz poročevalskega voda nekega grenadirskega polka je v teh bojih v 45 minutah uničil v boju iz bližine pet sovjetskih oklepnikov.

Posadka Kovlja je odbila ponovne boljševiške napade ter je izmed desetih oklepnikov, ki so vdrlj v mesto, uničila šest bojnih voz.

Severozahodno od Kovlja so naše čete po hudih bojih zaustavile napredujočega sovražnika. Jugovzhodno od Vitebska so se izjavili z oklepniki podprti sovjetski probojni poskusi.

Na bojišču pri Narvi je sovražnik večkrat zamen napadel.

V težkih obrambnih bojih na jugu vzhodnega bojišča je zaslužil posebno pozornost 850. grenadirski polk pod vodstvom podpolkovnika Schmidta.

Pri Cassinu se je v našem strnjencem obrambnem ognju zlomilo več z

oklepniki podprti napadov na severni del mesta.

Ob jadranski obali smo zavrtili sovražne sunke ter smo z lastnimi uspešnimi nastopi udarnih čet poglali v zrak več sovražnih oporišč.

Severnoameriški bombniški oddelki, ki so izkoristili strnjene oblake, so 22. marca napadli državno pr estolnico ter vrtili, ne da bi videli cilje na zemlji, kar na slepo razdiralne in zažigalne bombe na več stanovanjskih predelov. Vključ neugodnim obrambnim pogojem je protiletalsko topništvo sestrelilo 19 sovražnikovih letal, med njimi 13 štirimotornih bombnikov.

Po motilnih napadih nekaterih sovražnih letal na kraje v srednji Nemčiji so britanski bombniški oddelki v pretekli noči izvedli strahovalne napade na kraje rensko-menskega področja, zlasti na Frankfurt ob Meni. V mestu je nastala pomembna škoda. Prebivalstvo je imelo izgube. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so ob tej srestrelili 55 štirimotornih bombnikov.

Nadporočnik Becker, pilot neke jate nočnih lovcev, je pri enem bojem poleg sam sestrelil pet sovražnikovih bombnikov.

Nemška bojna letala so napadla z dobrim uspehom posamezne cilje v Londonu.

Varovalna vozila vojne mornarice so zbila dve izmed treh brezuspešno napadajočih sovražnikovih letal, tretje pa zažgale.

Kritika angleške zunanje politike

Stockholm, 22. marca. Nek goeteborski list ugotavlja v svojem london-skem poročilu, da so angleški listi že ponovno vprašali po »konsekventni liniji« angleške zunanje politike. Nihče pa ni naravnost grajal Edena. Sedaj pa je »Daily Mail« ostro napadel angleškega zunanjega ministra in piše med drugim: Poljska, Irska, Grčija, Jugoslavija, Francija, Italija in Argentina, kolikšna količina diplomatskega porcelana je le bila v zadnjih mesecih razbita. Morebiti bo Eden trdil, da je bila večina razbita za njegovim hrbotom od ameriškega zunanjega ministrstva ali Kremlija in se je le ostane nek nato razdrobil sam od sebe v njegovih rokah, toda molk, in povrh še slaboten molk, ni niti vreden niti za-

dovoljiv za angleško zunanjo politiko.

Takšna vloga mora razočarati tudi naše prijatelje po vsem svetu. »Daily Mail« zahteva, da se čisto od začetka postavijo določena pravila za bodoča pogajanja in nastope Anglije napram inozemstvu. Sedaj vlada v veliki zvezi med zavezniški skoraj popolna anarhija, nadaljuje angleški list. Moskva uglaša eno melodijo, Washington drugo. London pa slišno mrmra svoj refren. Doslej je odnesla največ Moskva. Mislimo, da Sovjetska zveza »ignorira naša načela, ker Moskva ne veruje, da jih jemljemo resno. Ali ne more Eden govoriti jasno v prid Anglije? Če ne more, potem morata država in spodnja zbornica zahtevati, da naredi prostor možu, ki bo to zmogel.

severnoameriški bombniški oddelki, ki jih je spremljalo izredno mnogo eno- in dvomotornih lovcev. Z nemškimi lovskimi in rusinskimi oddelki so se zapletli v silovite letalske boje. Nemci so ameriške bombnike napadli že pri njihovem prihodu. Doslej so poročali že o mnogih ameriških letalih, ki so v letalskih bojih strmoglavila na tla.

Budimpešta. Kakor javlja MTI, so v večernih urah dne 21. marca preletela sovjetska letala vzhodno madžarsko mejo in so po preletu vzhodnih in južnih pokrajin zopet zapustila državo. Bomb niso metala.

Obsodba Pucheuja — komunistično maščevanje

Zeneva. Angleški tednik »Tablet« se ukvarja z obsodbo Pucheuja v Alžiru. Ker je bil Pucheuj zaupnik angleškega in ameriškega kapitala, se tednik prav iskreno izraža in označuje ves proces kot čisto politično komunistično maščevalno dejanje.

Siloviti letalski boji nad severno Nemčijo

Berlin, 23. marca. Kot smo pravkar izvedeli, so v današnjih dopoldanskih urah prileteli nad severozapadno in

Evropa in Slovenci

Evropa je že peto leto v vojni. Posredno ali neposredno je vojna prizadela že vse evropske narode. Čim dalje vojna traja, tem globlje je spoznanje evropskih narodov, za kaj gre prav za prav v tem gigantskem spopadu sil. V tem pogledu si menda nihče ne dela več nihakih utvar, kajti v igri niso več samo materialne sile evropskih in drugih narodov. Borba je že davno prešla tudi na duhovno področje, kjer so nasprotja morda še ostreje zarisana. Zato tudi vprašanje rešitve Evrope in njene kulture v tej vojni že davno ni več samo vprašanje stvarnega zmaganja v tem boju, temveč vprašanje idejne opredelitve in odločitve.

Zmagovalci v tem velikem boju bodo lahko samo tisti narodi, ki bodo moralno in materialno prežeti duha in volje po obnovi vseh svojih najboljših narodnih vrlin.

Evropa bi je danes boj za svoj obstoj, ne le materialni, temveč predvsem duhovni obstoj in razvoj. Jamstvo za uspeh v tem boju je zato predvsem zavest evropskega poslanstva vsakega naroda posebej, kajti vsi so v enaki meri prizadeti. Ta zavest na se lahko rodi in razreže le iz temeljite notranje politične, socialne in gospodarske obnove, ki mora zajeti tako duhovno kakor materialno področje. Če hočemo evropski narodi, da bo končni obračun izpadel tako v materialnem kakor duhovnem pogledu njim v prid, morajo tudi sami in iz svojega spoznanja storiti vse, da bo njihovo narodno občestvo v okviru splošne evropske skupnosti zavarovano. Po tej poti bodo neopredeljeno in posredno služili tudi koristim širše evropske skupnosti, ki ni samo beseda, temveč potreba vsakega evropskega naroda posebej in pogoj njegovega obstoja.

Na to pot svoje vsestranske in nopolne notranje obnove, ki naj se razširi prav na vsa področja njegovega življenja, mora kreniti tudi mali slovenski narod, če si hoče v tem velikem svetovnem doboju zmagati vse pojote za svoj neovirani in svobodni razvoj po vojni. Možnost za to mu je dana in pravica do kovanja lastne usode mu je priznana.

To na se lahko zdi samo pod vodstvom Nemčije, ker edino Nemčija lahko izvede vse svoj obnovitveni program v Evropi. Kajti edino ona more uničiti komunistično nevarnost, ki grozi evropski kulturi. Andrija in Amerika tega niti ne zmoreta, niti nimata volje in sposobnosti za to.

Ako pa se naj naš narod v skupnosti drugih evropskih narodov uveljavljuje, mora kreniti na pot obnove in ustvarjalnega dela že sedaj, kajti tudi njegova vrednost se bo ob koncu velikega svetovnega konflikta cenila samo po njegovi splošni materialni in duhovni izvirnosti. Narodi, ki se zavedajo potrebe po čim trdnjejši notranji izvirnosti in čim tesnejši povezanosti notranjih narodnih sil, se za svojo bodočnost ne bodo bali, ker bodo zanj že sedaj čim več storili. To na zahteva od vsakega izmed nas, da se že sedaj torej v obse narodno delo v korist naše bodočnosti, da bo tako tudi nam zagotovljeno primerno mesto pod soncem.

Komunistična »amnestija«

Svoj čas so komunisti na dolgo in široko govorili o neki »amnestiji« do svojih političnih nasprotnikov. To je bila samo slepila fraza, ki naj bi uspevala nepoučene in breznačelne ljudi. Komunisti s klanjem niso prenehali nikoli. Zadnje dni je v Žužemberku zasedlo komunistično sodišče. »Sodni zbor« sta sestavljala med drugimi Zbarkar Jože iz Krškega, neki upokojeni orožnik iz Žužemberka, neki krivolok s komunističnim imenom Gašper, ki je smrtno obsodbe tudi zaznamoval. Še sredi februarja je to »sodišče« obsodilo Struno Jožeta iz Vel. Globokoga ter Simene Frančiško roj. Gregorjič iz Oblake, obični Sela Šumberk. Bila sta obsojena na smrt in takoj ustreljena. To je komunistična »amnestija« v praksi.

Vsak zaveden Slovenec bo podpisal vsenarodno protikomunistično spomenico!

Komunizem in svoboda umetnosti

Nismo navajeni presoati umetnost s svetovnonazornega vidika. Kadar si je kdo pri nas upal storiti kaj takega, se je vselej dvignila velika trusa. Govorilo se je o zaostlosti svetovnonazorne kritike, o nerodnem pokladanju večnostnih meril in največkrat o potrebi čiste umetnosti brez vsakršne svetovnonazorne tendence. Skoro neopazno se je vgnezdil laripularizem, zahteva o umetnosti zaradi umetnosti.

Toda ta zahteva je nevzdržna. Umetnik ne more ostati brez svetovnega nazora, kakor noben misleči človek ne. Njegov svetovni nazor pa se izraža tudi v njegovih ustvaritvah. V tem so zvezani vsi umetniki. Bila je zato velika krivica in predrznost, da si je upal Josip Vidmar postaviti dilemo: ali kristjan ali umetnik in govoriti o katoliški umetnosti kot o črni, o svobodnemislilni pa kot o belem kruhu.

Ko je Vidmar postavil svoje trditve, marsikomu še ni bilo jasno, s kakšnim namenom to dela. Kazalo je, da mu gre res za čisto umetnost. V resnici se za klicem po čisti umetnosti navadno skriva nekaj drugega. Nekateri se hočejo s tem umakniti pred perečimi življenjskimi vprašanji v neumno nirvano, v svet tihožitij, starih vaz in osušenih šopkov. Drugim pa gre le za to, da prikrivajo svoje prave namene in laže nemoteno vnašajo v literaturo škodljive tendence.

V naši literarni zgodovini poznamo dva primera take neiskrenosti. Mladolovci so iz strahu pred odločilni nasprotniki dolgo časa skrivali svoj liberalizem pod »čisto umetnost«. Končno pa se je Stritar le opogumil in izpovedal, da je liberalec.

Drugi, veliko nevarnejši primer hinvajšine je bil pojav kulturnega boljševizma. Kulturni boljševiki z Vidmarjem na čelu so v imenu čiste umetnosti odkarili katoličanom zmožnost kulturnega ustvarjanja. Njihov namen je bil jasen že takrat, ko so govorili na videz samo še s čisto nevtiralnega, umetnostnega stališča. Hoteli so ubiti katoliško umetnost in pripraviti pot boljševiški.

Kmalu so svoje nazore tudi odkrito izpovedali. Juž Korzak je to dovolj jasno nakazal v Ljubljanskem Zvonu že 1. 1936

V »Ljubljanski brigadi« ni več Ljubljancov

Zadnji ujetniki in prebežniki iz »Ljubljanske brigade« vedo povedati, da je bila ta brigada že pred svojim porazom pri Podpeči na zelo nizki moralni stopnji. Ob spopadu je štela kakih 850 članov. Ti pa niso bili morda kakšni visoko kvalificirani komunisti — razen komandantov in politkomisarjev — temveč zelo drugovrsten material, ki se pač bori, ker ve, da ga v nasprotnem slučaju čaka krogla. Ko jih ne bi politkomisarji stalno nadzirali, terorizirali ali zlepa prigovarjali, bi se jim ti ljudje že razšli. Mnogo med njimi je bilo prisilnih mobilizirancev najrazličnejših starosti. Bili so stari celo nekateri 13 do 17 let. Večina je takih, ki se boja neznansko boje in se marsikateri fantič zjoka, preden se pusti ragnati naprej. Ljubljancem med njimi ni. Precej je prisilno mobiliziranih Primorcev, nekaj Dolencev, Belokranjcev, precej pa tudi Hrvatov. Komandant in politkomisar »brigade« sta Hrvata.

Obkleka komunistov je skrajno slaba. Vsi so strgani, oblečeni v najbolj pisane cunjice. Hrana je neslana in nezabljena. Zjutraj jedo neslan močnik, opoldne mehanico, krompirja, fižola in zelja, a vse neslano in nezabljeno. Ljudje gledajo komuniste povsod zelo neprilajno, kjer koli se pojavljajo, ker povsod ropajo, nadlegujejo prebivalstvo in nasilno mobilizirajo skoraj še otroke — 13 letne fantke.

S terorjem skrivajo svoj razkroj

Vesti o sporu med komunističnimi voditelji ter o razcepitvi komunistične organizacije so že prodirle med podeželsko ljudstvo. V okolici Mokronoga in Trebnjega so zato komunistični oblastniki dali stroga navodila, da se prebivalstvo ne sme gibati iz vasi v vas, vse to z namenom, da se ne prenašajo podobne vesti. Kar so prej sejal komunisti med drugimi, to sedaj žanjejo v lastnih vrstah.

(št. 1-2: Načrt za uvodnik). Še jasneje je njegovo misel povedal kasneje Ivo Brnič (Umetnost, progres in progresivnost, LZ 1936, št. 9-10): »O nevzdržnosti izključno estetskega vrednotenja umetniških pojavov dandanašnji res da ni več nobenega dvoma. Skrivnost nastanka estetskih doživetij je njihov prvobitni utilitarni pomen.«

To se pravi z drugimi besedami: umetnost mora služiti ideji napredka.

Napredek pa pomeni Brničev preureditev družbe po komunističnih načrtih.

Čudno, da so mogli biti nekateri tako slepi in niso vsi spoznali, da komunizem duši vsakršno svobodo umetnosti in je njegov klic po čisti umetnosti samo ena njegovih mnogih krink! Saj je boljševik Radek slovesno izjavljal: »Nikdar nismo obljubili svobode umetnosti. Pri nas barbari je samo ob sebi umetno. da prepovedujemo umetnine, najsi bodo še tako krasne, če škodujejo revoluciji.« In Gorki je v brošuri »Na čigavi strani ste vi, mojstri kulture?« naravnost zahteval, naj umetnost služi boljševizmu.

Potreba predavanj za obrtniško delavstvo

Ljubljana, 22. marca.

Kadar govorimo o delavstvu, mislimo navadno le na tovarniško, industrijsko delavstvo. Na obrtne, trgovske in gostinske pomočnike ter delavce pri tem pozablamo. Vendar je pri nas tudi tega delavstva precej. V Ljubljani je takih delavcev okoli 7000, kar je presegajoče visoka številka.

Vzrok, da to delavstvo ne prihaja tako do izraza kot tovarniško, da o njem slišimo v javnosti veliko manj, je v neorganiziranosti obrtnih, trgovskih in gostinskih delavcev. Razlog, da se niso organizirali, je deloma v tem, da so pač bolj raztreseni po svojih delavnicah in nimajo toliko stika med seboj. Prav zaradi tega se pri njih ni mogla razviti stanovska zavest in zavest skupnosti, ki bi jih gnala k temu, da se organizirajo in organizirani laže branijo svoje interese. Miselnost obrtnikov je še zmeraj dokaj individualistična — vsak naj skrbi sam zase, za skupnost stanu se ne menijo mnogo. Zanimivo je, da tudi obrtniške zadrage niso bogve kako uspevale.

Za pomočnike je sicer bila po obrtnem zakonu ustanovljena organizacija »Pomočniki zbor«. Toda organizacija je obstajala le na papirju. Kolektivnih pogodb ni sklepala. Le Pomočniki zbor za trgovske pomočnike je bil izjema in je marsikaj dosegel v njihovo korist. Pri takem stanju je razumljivo, da

Enake zahteve so dejansko hoteli uveljaviti naši kulturni boljševiki, ko so zahtevali popolno svobodo za umetnost. Ni jim šlo za svobodo, temveč za usuzenje umetnosti komunizmu. To se je zlasti pokazalo danes, ko vsi kulturnoboljševiški »avobodni« umetniki uporabljajo svojo umetnost le kot kadilnico kampanje Brozu-Titu.

Samonikle osebnosti, za katere so se nekoč imeli Josip Vidmar, Vladimir Nazor, Mile Klopčič, Koebek in še nekateri, se klečeplazno priljujejo zločinu. Vidmar slavi v »Slovenskem poročevalcu« Broza-Tita kot »posvečeno osebo« z neskončno komplimiranim izrazom ust. itd. Nazor zлага verz na čast komunističnemu kolovodu in Klopčič jih prevaja v slovenščino.

Komunistično hinvajšino govorjenje o čisti umetnosti se je končalo v hlapčevanju in klečeplazenju pred zločinskimi voditelji. Pokazalo se je, da komunizem duši svobodo povsod, tudi v umetnosti.

Danes je kulturni boljševizem pri nas razkrinkan. In kakor smo se obrnili proti krvavemu komunizmu, tako bomo morali radikalno zavreči vse njegove latentne oblike v kulturnem življenju in kreniti tudi tu na nova pota.

je komunistična organizacija žela precej uspeha s svojo propagando med obrtniškim delavstvom. Svoj čas smo objavili imena »Delavskega bataljona« komunističnih tolč v hribih. Iz seznama je bilo razvidno, da je imelo znaten del članov bataljona oznako obrtniškega pomočnika.

Komunizem je te ljudi vabil, kakor vse druge, z omamnimi obljubami. Ti pa so si mogoče od vseh, ki so jih komunisti pitali s samimi lepimi besedami, največ obetali od obljub. Sicer pa zanimanje komunistov za te delavce ni staro šele par let, kar se je pojavila Osvobodilna fronta. Že od nekdaj so se poskušali usidriti med nje. Zlasti med krojači se je socializem od nekdaj zelo močno širil. Zdaj pa je poskušal dobiti njegove poslejše komuniste.

Zdaj ko se je med delavstvom organizirala širokopotezna protikomunistična akcija, ko se predava o komunizmu med tovarniškimi delavci in žanjejo predavanja lepe uspehe, je samo škoda, da teh predavanj ni tudi med obrtniškim delavstvom. Tako je to delavstvo, ki je bilo včasih tako izpostavljeno komunistični propagandi, brez sistematičnega prikazovanja komunizma, katerega je deležno ostalo delavstvo. Protikomunistična predavanja bi bila tu, kakor tudi na obrtnih šolah, zelo potrebna. Upajmo, da bo tej potrebi kmalu ustrezno.

Smrt morilke lastnega očeta

Ljubljana, 23. marca.

V spopadu med domobranci in komunisti pri Podpeči je padla tudi proslula komunistka Ivanka Mulc iz Loža, po domače Rajdkova.

Mulčeva je bila znana po svoji krvolovnosti. Lani po 8. septembru je sodelovala pri umoru svojega očeta, ki je bil član Vaške straže v Pudoobu in so ga tam komunisti ujeli. V hribih je bila že dolgo časa. Dobil je neko bolezen, zaradi katere so ji izpadli vsi zobje in si je morala dati vstaviti v Kočevju nove.

SPORT

Lahka atletika

Spodaj prinašamo nov seznam najboljših moških in žensk v evropski lahki atletiki. Seznam je v toliko zanimiv, ker vsebuje še vedno tri imena, ki spadajo takorekoč že v zgodovino evropske lahke atletike. So to: Nemes Kőrnig, Norvežan Hoff in Finec Nurm. Obdržali so se na vrhu kljub velikemu napredku lahke atletike pred to vojno, in samo občudovati moramo njihovo veliko zmogljivost in znanje za tedanje dobo.

V novem seznamu je tudi značilno, da pripada več ko polovica najboljših Nemčiji, kar je znak visokega nivoja nemške lahke atletike.

Tek: 100 m 10,3 sek. Sonath (Nemčija), Berger (Nizozemska), Strandberg (Švedska), Neckerman (Nemčija); 200 m 20,9 sek. Kőrnig (Nemčija) 1928 l.; 400 m 46,0 sek. Harbig (Nemčija); 800 m 1:46,6 min. Harbig (Nemčija); 1000 m 2:21,5 min. Harbig (Nemčija); 1500 m 3:45,0 min. Anderson (Švedska); 3000 m 8:01,2 min. Hägg (Švedska); 5000 m 13:58,2 min. Hägg (Švedska); 10.000 m 29:52,6 min. Mäki (Finska); 1 ura 19,210 km Nurm (Finska) 1928 l.; 4×100 m 40,1 sek. Nemčija; 4×400 m 3,09 min. Anglija; 110 m zapreke 14,3 sek. Lidman (Švedska); 400 m zapreke 51,6 sek. Häbling (Nemčija); Skoki: Skok v višino 2,04 m Kotkas (Finska); skok v daljavo 7,90 m Long (Nemčija); Troskok 15,43 m Tuulos

(Finska); skok s palico 4,25 m Hoff (Norveška) 1925 l.; Meti: Kroglja 16,60 m Woelcke (Nemčija); disk 53,34 m Consoletti (Italija); kopia 78,70 m Nikkanen (Finska); kladivo 59,000 m Blask (Nemčija); desetboj 7824,5 točk Sievert (Nemčija).

Novosti in poenostavljenja. Letos bo ponovno uvedeno tekmovanje na 10.000 m; proga za tek čez drn in strn je površana od 5 na 10 km.

Pri nordijskih zimskih tekmah v Kuopio Pujo je zmagal Lauri Silvennoinen tako v teku na 17 km, kakor tudi v teku na 30 km. Izvrstni Finec Jalkanen Kalle, junak zadnjih olimpijskih iger 1936, (stafeta 4×10 km) je bil drugi, tretji pa Šved Hemmingsson.

Nemški telovadci so povabljeni za ta in prihodnji mesec v Romunijo, kjer bodo nastopili v raznih krajih in pokazali svojo veliko znanje in orodni telovadbi. Med imeni srečamo skoraj same mlajše moči, razen Stedala, ki je poznan nemški predstavnik v orodni telovadbi. Med potjo se bodo ustavili v Budimpešti v prijateljskem nastopu z Madžari.

Nogometaški vojski so zelo delavni, saj je mnogo dobrih igralcev raznih klubov obleko vojaško suknjo. Tako se pripravila na jugovzhodu velik nogometaški turnir za Donavski pokal med vojaškimi moštvi iz Belgrada, Soluna, Aten, Bukarešte in Sofije.

Smučarski uspeh Jeseničanov na Dunaju. Preteklo nedeljo se je vršil v Dunajskem gozdu smučarski štafetni tek na 4×7 km dolgi progi, kjer je odnesla prvo mesto štafeta z Jesenice v postavi: Razingar, Pogačnik, Smolej, Knific. Zmaga Jeseničanov je prepričevalna, saj je moštvo z Dunaja zaostalo pol ure za njimi. Rezultati so bili: 1. Jesenice v času 2:25,8; 2. Dunaj v času 2:57,49; 3. Niederndorau: 3:02,32; 4. štafeta norveških dijakov: 3:07,4; 5. Policijsko moštvo.

Zimske športne igre KID, ki se vrše vsako leto, bodo izvedene tudi letos in sicer v Kranjski gori in v Planici. Posamezni obrati bodo tekmovali za Westnov pokal, smučarski mojstri pa se bodo pomerili za naslov smučarskega prvaka KID v teku na 18 km, v skokih, v slalomu in v smuku.

Jesenški športnik Knific, ki služi pri vojakih v Landsbergu na Bavarskem, nastopa za tamkajšnji športni klub in se je na številnih nastopih zelo izkazal.

Iz Trsta

Umetniška razstava. V galeriji Michelazzi je bila v torek odprta slikarska razstava. Okrog 30 svojih del razstavlja Frida de Reya-Giordani.

Redek jubilej dela. Pred dnevi je praznoval tržaški brivec Josip Mlazič 85 letnico svojega življenja. Hkrati je pa obhajal tudi 75 letnico, od kar izvršuje svojo brivsko obrt. Kot 10-letni deček je prišel v brivnico svojega očeta; 10 let je delal kot učenec in pomočnik. Od leta 1879 ima pa v via delle Torri lastno brivnico in tam brije in striže še sedaj.

Interniranci v Nemčiji. Tržaška prefektura javlja, da je v vseh zadevah, ki se tičejo italijanskih vojaških in civilnih internirancev v Nemčiji, merodajen izključno le urad, ki je bil pred kratkim odprt v Veroni, via Mellone 6.

Komunisti zverinsko ubili župnika. V Coassolo v bližini Benetk je komunistična tolpa napadla župnišče in na grozovit način ubila župnika. Najprej ga je eden izmed tolparjev pobil s sekuro, potem so pa v na tleh ležečega streljali s strojno pištolo. Komunistom ee je bil zameril, ker je javno ožigosal njihove zločine.

Jubilej dela. Te dni je g. Anton Breschi praznoval pedesetletnico svojega dela pri Jadranski zavarovalni družbi v Trstu.

Kako zagotoviti prehrano. Tržaški prefekt je sprejel ravnatelja prehranjevalnega urada in njegove sodelavce. Poročali so mu o stanju prehrane in skupno preučevali težkoče, ki so se pojavile v posameznih področjih. Prefekt se je zahvalil komisiji za njen trud in jo pozval, naj zastavi vse sile, da se bo vprašanje prehrane zadovoljivo rešilo.

V Trstu so umrli: 81 letna Tomasina Fanta, rojena Gospondelč, Alojzij Coscio, Peter Poggi, Frančiška Srebot, roj. Valenčič, Ramir Bresan in Adela Simonc.

Izraelove mreže nad svetom

30 Marksizem — sestavni del judovskega programa.

Če pogledamo delovanje judovstva v luči navodil Barucha Levija Marxu in pa priznanja sionskih protokolov, dobimo pravilno sliko velikanske sleparije in krivih naukov Karla Marxa.

Pri tem se človek spomni na dijaška leta, ko smo skušali zapomniti si nauke iz šole s kombiniranjem sorodnih pojmov:

Darwinovo descendentno teorijo in njegovo dokazovanje, da je človek nastal iz opice, smo si takole zapomnili: obilen dar vina navadno za posledico, da nastane iz človeka — opica, po teoriji Darvina pa je narobe, da naj bi bil nastal iz opice tudi človek. Če ne vsi, pa vsaj oni, ki si take prednike želijo, oziroma, ki se prostovoljno napijejo čez mero.

Slično si bomo zapomnili jedro marksizma in njegovega dialektičnega materializma. O njem čitamo v knjigi »Naš svetovni nazor« (C. d. 1934) sledeče:

»Vprašati se moramo, katera je tista gonilna sila, ki povzroča, da vse nastaja, se razvija in propada. Nekateri filozofi smatrajo idejo, misel za gonilno silo razvoja. Tako filozofijo imenujemo idealistično. Mi pa trdimo, da so ideje samo nadstavba ekonomskih (gospodarskih) razmer.

Ideje, družabne organizacije, državne oblike, pravo, slovo, glasba, umetnost in sploh vsi pojavi duševnega življenja določene dobe so zrcalo gospodarskih razmer v dotični dobi in se s slednjimi spreminjajo.«

Ze na podlagi tega, kar smo do sedaj napisali o Judih, lahko dostavimo k gornjemu nauku sledeče: res, da vstajajo narodi, se razvijajo, spreminjajo, pa tudi kdaj propadajo. To se dogaja tudi z družabnimi organizacijami, oblikami itd. Res pa je na drugi strani, da je nekaj, kar se ne spreminja, kar je vedno enako ter ne propade kljub vse spremenljivosti, in to je — judovski narod. Skozi 2000 let se je ohranil raztresen med vsemi narodi, ohranil je svojo raso najbolj čisto, ohranil svojo vero in svoje običaje, ohranil vse čas svoje lastnosti in je ves čas izvrševal med človeštvom, vkljub vsemu preganjanju, svoje židovito poslanstvo: da razkruja kot mal drobec vse ostalo človeštvo ter si ga moralno in materialno podjarmlja vselej in povsod, kjer ni človeštvo pazilo na svoj obstoj in na ohrambo svoje kulture.

Jud je so bili oni, ki so dokazno v zadnjih stoletjih vplivali na razvoj družabne organizacije, državnih oblik, prava, celo na razvoj slovstva, glasbe in umetnosti, gotovo pa na večino

pojavnost duševnega življenja, v kolikor je bilo negativnih smeri.

Judovski iskanje Mesije in pripravljanja poti Gospodu, judovski materializem je bil ona gonilna sila, ki je povzročala take spremembe ter uprizarjala nezadovoljstvo, neurejene razmere in revolucije. Judom pripisujejo, da so povzročili v zadnjih 150 letih skoraj vse večje vojne.

Za vse to svoje delovanje pa so morali najti, kakor smo videli pri raznih drugih sleparijah, nekaj izgovor in slepilo. Zato so krstili nauk o proletarski revoluciji, ki je dejansko posledica judovskega materializma, v judovskem dialektu z besedo »dialektični materializem«.

Vrnimo se iz mnemotehnike nazaj v šolo, recimo k naši pokleni posvečevalnici, kjer je »svetovalec« s prefinjenimi vprašanji, dvomi in previdnimi pomisleki navajal mladino v napuščno smer, jo sprasoval o sovjetski Rusiji in o revolucijah. K temu citiramo sionske protokole (IX/6): »V naši službi so ljudje vseh prepričanj in naziranj, demagogi, socialisti, komunisti in različni utopisti. Vse smo vpregli v delo. Vsak izmed njih uničuje na svoj način zadnje preostanke avtoritete in se trudi prevreči sedanji družabni red.«

Verjetno je in se da sklepati po navedenem načinu poslovanja, da so bili tudi tu na delu komunisti ali vsaj konjunkturisti, ki pričakujejo od komunističnega prevrata večji koristi. Kot taki so morda po naročilu dajali gori navedene nasvete in napeljavali vodo na judovski mlin, kot to čitamo v protokolih XVI/7:

»Stoletna izkušnja nam je pokazala, da se puste ljudje v svojih dejanjih voditi od načel in misli, ki so jim bile privzgojene. Spoznali smo nadalje, da moremo vzgajati v vsaki starostni dobi, seveda je treba znati pri vsaki starosti primerno postopati. Po tej bogati življenjski izkušnji nam bo gotovo uspelo, da udušimo poslednji poskus samostojnega mišljenja, ko smo že tako dolgo vzgajali javno mnenje v nam prijazno in potrebno smer.«

Slično vzgajanje javnega mnenja v Judom prijazno, oziroma potrebno smer smo videli tudi iz razmer v našem kulturnem življenju. Vse to niso slučajni pojavi, temveč posledica sistema in načrtnega delovanja. Judje in njih pomagači masoni imajo svoj načrt, po katerem delajo in s katerim so prepregli ves svet, da ga podjarmijo in pri tem strejo vsak nasprotni odpor. Če ni bilo nobenih sporov med našimi slovenskimi masoni in onimi činilci, ki so imeli vpliv na razkroj javnega življenja, potem je to znak, da so delali vzajemno in po navodilih iz ozadja.

O kvarjenju mladine navajamo še sledeče iz protokolov: »Narodi gojev so omamljeni od alkohola in pijače, njih mladina je ponorela od humanizma in zgodnje razvrstnosti, v katero so jih pahnili različne agentje, vzgojitelji, guverneri in lakajji v bogatih hišah, trgovski pomočniki in drugi, naše ženske pa v gojevskih zabaviščih. K njim pritevamo tudi tako zvane dame iz višje družbe, ki so prostovoljno postale njih (agentov) privržence v razkošju in razvrstnosti« (II/15).

Seštejmo sedaj vse te srupe, ki so jih Judje vlivali naši mladini in narodom skozi stoletja v dušo: laž o svobodi in enakosti, lažne teorije o raznih naukih, od marksizma do lažnih narodno gospodarskih ved, pa si predstavljamo v tej luči razvoj dogodkov zgodovine, ne pa v luči »dialektičnega materializma«.

Kvarili so mladino bogatašev z vzgojitelji, guvernerji in lakaji, slično kot zapeljujejo med spodnjimi plastmi naroda mladino k razvrstnosti in v razne pregrehe po zabaviščih in javnih hišah. Če napada Jud vedno in predvsem v denarnih zadevah kakor v politiki vedno središče, potem je tudi tu meril v središče mladine in skušal prav posebno kvariti mladino aristokratov, morda celo kraljev ali članov kraljevskih rodbin.

Dr. Krek piše o tem (Zbrani spisi II, stran 308) sledeče: »Rusko izobraženstvo je vedno bolj »napredovalo«. Svoje vzore so dopolnili s francoskimi materialističnimi, golega uživanja polnimi idejami zlasti za časa Kararine II.; ruska gospoda je morala zaradi tega v zadovoljevanje svojih strasti še mnogo bolj tlačiti kmete. Petrovo delo je zocelo in rodilo v pravem, umstvenem, socialnem in političnem oziru gnihlo. Narod je postal samo državni material. A ta material je imel tudi svoje misli, ki niso bile vselej prijazne gospodi. Pričelo se je revolucionarno gibanje... Ruski aristokratje so z mnogostevilnimi vzledi naučili demokrate, kako se spoštuje oblast, kako se dela s carji.

Specialitete poštne znamke — sežgane

Pri pretiskavanju italijanskih znamk za znamke Ljubljanske pokrajine je veljalo načelo, da morajo biti vsestransko solidne ter tako tudi na zunanji pokazati vso resnobo prizadevanj pokrajinske uprave za red v pokrajini. Zato so bile vse pretiskane znamke natančno pregledane in izločene so bile vse izrednosti. Še prej pa moramo povedati, da je ljudska tiskarna storila prav vse, da je bilo zares izredno malo makulature.

Navedemo naj samo en primer skrbnosti in natančnosti Ljudske tiskarne, da bi bile znamke pretiskane čim bolj popolne, ter s čim najmanjšo izgubo znamk. Ker posamezne pole znamk niso bile enakomerno obrezane ter bi bili zato pretiski na znamkah premaknjeni, je za odlični pretisk znamk najbolj zaslužni mojster g. Edvard Atnoh, vodja strojnega oddelka, izumil poseben postopek, ki je pa dal tiskarni ogromno dela, a omogočil skrajno natančno pretiskavanje. Seveda se je še primerilo, da je kak pretisk ušel čez sliko znamke na beli rob, toda pri pregledu vseh znamk so bile take znamke, kjer pretisk sega na beli robek izločene. Pri milijonskem številu vseh znamk se je naravno tudi pripetilo, da se je kak taka znamka izmuznila preučenim očem. Tako je prišlo v promet vendar nekaj malenkostnih specialitet, ki jih zbiralec zelo iščejo in seveda dobro plačujejo.

Drugeče pa pri tiskanju skoraj ni bilo specialitet, saj so bile prav vse po le pravilo vložene, da ni bilo niti ene z obratjenim, na glavi stoječim pretiskom. Tudi dvojnega pretiska ni bilo nobenega, saj je bila samo ena pola pri poskušanju barve dvakrat pretiskana, druga pa dvakrat, toda vselej z drugo barvo. Dvotiskov torej filatelisti ne bodo našli, ker jih ni.

Prav tako pa zbiralec ne bodo imeli sreče pri iskanju pogrebnih pretiskov, čeprav so bile popolnoma po naključju širili pole frankovne znamke po 0,75 L napatke pretiskane z nemško-slovenskim pravokotnikom, ki spada na znamko za 0,20 L. Obe znamki sta namreč rdeči in obe imata pretisk temnomodre barve.

Novi grobovi

† Mirko Gradišek. Umrli je v Ljubljani gospod Mirko Gradišek. Pogreb bo v petek dopoldne ob 11 iz Zaloge na pokopališču v D. M. P. — Naj počiva v miru, njegovim dragim naša sožalje!

Osebnosti

Promocija. Danes je bil na ljubljanski univerzi promoviran za doktorja teologije Antou Strle, doma iz Osredka, župnika št. Vid nad Cerkljico, sedaj prefekt v Marjanišču v Ljubljani.

— Diplomirala je 22. t. m. iz umetnostne zgodovine na filozofski fakulteti univerze v Ljubljani gđe. Larisa Gorec. Iskreno čestitamo!

Zgodovinski paberki

24. sušca:
L. 1835. se je rodil v Sent Petru pri Celovcu na Koroškem univ. prof. dr. Jožef Stefan. Gimnazijo je obiskoval v Celovcu, na Dunaju pa je študiral fiziko. Leta 1858. je prišel kot profesor na tedanje veliko realno v dunajskem notranjem mestu in bil istočasno tudi docent za fiziko na univerzi. Pet let nato je bil imenovan za izrednega profesorja, 1866. leta pa za rednega profesorja na dunajski univerzi. Zaradi uspešnega znanstvenega dela ga je 1865. leta izvolila cesarska akademija za svojega pravega člana, nakar je bil 1878. leta imenovan za podpredsednika iste ustanove. Kot odlični znanstvenik je ponovno stopil tudi v javnost, 1883. leta je predsedoval mednarodni znanstveni komisiji električne razstave na Dunaju, dve leti kasneje pa mednarodni konferenci za določitev normalnega tona. Med drugim je bil izvoljen tudi za rektorja dunajske univerze. S svojimi mnogostesevitnimi znanstvenimi deli zlasti o razširjanju zvoka, o polarizaciji in interferenci svetlobe, o prevajanju toplote, o magnetizmu in elektriki si je pridobil svetovni sloves. V mlajših letih se je bavil tudi s slovstvom, priobčil je v Vedežu, Slovenski Bčeli, Slov. Glasniku in Novicah več izvirnih pesmi ter nekaj prevodov, pisal pa je tudi poučne in znanstvene razprave. Umrli je 7. prosinca 1893. leta na Dunaju —

L. 1868. se je rodil v Zagrebu Stjepan Miletič, književnik in reformator hrvaškega narodnega gledališča. Bogat in ambiciozen se je že zgodaj posvetil književnosti, odšel je na Dunaj, kjer se je posvetil zlasti proučevanju zgodovine

Popolnoma po kaj razumljivi in lahki pomoti so prišle namesto pravilne znamke za 0,20 L v stroj po barvi skoraj popolnoma enake znamke po 0,75 L ter tako dobile nemško-slovenski pretisk namesto pravilnega slovensko-nemškega pretiska. Ze pri četrti poli je bila pa napaka opažena, takoj nato pa tudi vse znamke prečrtane z modrimi svinčnikom ter tako uničene. Samo pri dveh ali treh vrednostih, razen že prej omenjenih dveh polah, je bilo pri poskušanju učinkar barve nekaj pol namenoma pretiskanih z drugo barvo kot so bile znamke končno pretiskane. Te znamke seveda veljajo samo za eseje ali poskusne tiske ter niso prišle v promet.

Kakor je 21. februarja posebna komisija po naročilu gospoda prezidenta razlagala vse kliseje in jih s tem popolnoma uničila, tako se je po nalogu gospoda prezidenta, div. generala Leona Rupnika, tudi v aredu, 22. t. m., spet sestala ista komisija k sežiganju makulature.

Pod predsedstvom pokrajinskega direktorja pošte, telegrafa in telefona gospoda dr. Franceta Janžekoviča je izvestno prešlih, pregledanih in razporejenih makulturnih znamk komisija izločila nekaj najzanimivejših primerov za muzejske namene. Komisija se je pri zopetnem številu preprčala, da so bile prav vse znamke pravilno prečrtane, obenem je pa ugotovila, da ne manjka niti ene znamke ter so vsi računi popolnoma pravilni. Po dolgotrajnem pregledovanju, številu in izločitvi za muzejske namene primernih znamk so bile vse makulature pred očmi vseh članov komisije vržene v peč centralne kurjave ter je bilo ugotovljeno, da so popolnoma zgorale.

Prav vse torej, kar je važnega za zgodovino znamk Ljubljanske pokrajine ter za potek njih pretiskavanja, je varno shranjeno za muzejske namene, prav vse drugo je pa uničeno. Ob zaključku spet poudarjamo, da je kakršna koli zloraba ohranjenih specialitet popolnoma izključena ter je naša znamka zares vsestransko solidna in zato tudi vsak dan več vredna.

umetnosti in estetiki. Po končani študiji je proučeval na Dunaju, v Pragi, v Parizu in v raznih italijanskih mestih gledališke ustanove. Po vrnitvi v domovino je postal intendant narodnega gledališča v Zagrebu. Tri leta Miletičeve uprave 1895—1898. smatrajo Hrvati za najbolj živo in bogato dobo hrvatskega gledališča; dala so mu trden temelj za nadaljnji razvoj —

L. 1905. je umrl v Amlensu francoski pisatelj Jules Verne. Rojen v Nantesu 1828. leta se je po končani srednješolski študiji posvetil pravu, pa prešel k pisateljevanju. V Helzetelovem »Magazinu« objavljeno fantastično potovanje »Pet tednov v zrakovolu« je našlo pri čitateljih živahen odziv. S to povestjo je začel Verne dolgo vrsto svojih »izrednih potovanj« in ustvaril novo literarno obliko. Njegove sanje o velikem tehničnem napredku naše civilizacije so se v veliki meri že uresničile. Od velikega števila Vernovih del so najbolj znana prevedena tudi v slovenščino.

Matere in gospodinje —

nasvete za zdravje v družini najdeta v knjigah: Draga! Pomni! novorojenku in dojenčku III. izd. br. 15 lir. — Bume: Prehrana po novih zdravstvenih načelih. Br. 15 lir. — Künzle: Zdravilna rastlina. Br. 15 lir. — Mihelič: Zdravilne rastline (s številnimi slikami). Vez. 65 lir.

LJUBSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI, Pred škofijo št. 3, Miklošičeva cesta št. 3.

40 let vestnega dela

Upokojen je bil meseca februarja g. Brus Franc, vlakovodja drž. železnice v Ljubljani. Z dnevom upokojitve je izstopil iz aktivne službe in se je pridružil onim železniškim tovarišem, ki uživajo zaslužen pokojnino že od poprej. Kot aktiven železničar je bil vsestransko priljubljen med stanovskimi tovariši zaradi svojega iskrenega in veselega značaja; vse svoje življenje je služil, kakor v prostem času je vedno zahajal med tovariše z veselim in prijateljskim obrazom. Pri tem pa ni pozabil na svojo številno družino, ki ga je iskreno ljubila kot svojega skrbnega očka. Skozi štiridesetletno dobo službovanja t. j. od 1904 do 1944, je doživel mnogo težkih in nevarnih slučajev, pa je bil vedno moč na mestu in zvesto nadaljeval službo.

Njegovi tovariši želimo njemu in njegovi družini še dolgo in mirno življenje pri skupnem ognjišču.

Za današnji dan

Koledar
Petek, 24. sušca: Gabriel, nadangel; Simon, otrok; Lata, škof.
Lunina sprememba: 24. sušca mlaj ob 12.36. Herschel napoveduje dež.
Sobota, 25. sušca: Oznanjenje Marijino; Irenej, škof in mučenec; Dula, mučenica.
Dramsko gledališče
Zaprto.
Operno gledališče
Zaprto.
Kino Matica
»Sestrelci«, ob 15, 17 in 19.
Kino Union
»Črno na belem«, ob 16, 19, 15.
Kino Sloga
»Noč brez slovesa«, ob 15, 17 in 19.
Kino Kodeljevo
»Usoda«, ob 19.
Lekarniška služba
Nočno dežurno službo imajo lekarnice: mr. Bakardij, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, in mr. Mar-mayer, Sv. Petra cesta 78.

Dramsko gledališče

Petek, 24. marca: Zaprto.
Sobota, 25. marca, ob 18: »Lepa Vida«. Izven.
Cene od 24 lir navzdol.

Debut Lada Korošec v Drami. Novogajirani član Drame Lado Korošec, rodom iz Zagorja, bo nastopil prvič v večji vlogi. Izbral bo Dioniza v Cankarjevi »Lepi Vidi«. Mladi igralec je gojenec konservatorija, kjer je bil v dramatični soli učence C. Debeve in prof. O. Sesta. Poleg tega je eden izmed mnogih obetajočih mladih basistov in študira petje pri J. Betettu. Trenutno nastopa v mah. hji epizodi kot hlapec v Kleistovem »Razbitem vrču«. Dioniz v »Lepi Vidi« je za mladega basista odgovorna vloga, v njej bo novi igralec lahko pokazal plodove svojega dosedanjega igral-skega študija. Ostala zasedba je naslednja: Lepo Vido bo igrala — Šaričeva, njena mati — Kraljeva, Poljanec — Jan. Mrva — De-bevec, Dioniz — Korošec, Damjan — M. Skrbušek, Dolinar — Gregorin, Milena — Umar Boltarjeva, zdravnik — Cosar, student — Starič, Rešetar C. Debevec, scena A. Ger-lovičeva, kostumi Dagmar Kačarjeva.

Operno gledališče

Petek, 24. marca: Zaprto.
Sobota, 25. marca, ob 14.30: »Pinceasa in smaje«. Mladinska opereta. Cene od 24 lir navzdol. — Ob 18: »Gorenjski slavček«. Cene od 36 lir navzdol. Debut sopranist-ke Majde Zakrjškove in tenorista Anto-na Uršiča.

Dva zanimiva operna debuta. Opozorja-mo na zasedbo glavnih partij v Foersterje-vi operi »Gorenjski slavček«. V glavni tenorski partiji bo nastopil prvič tenorist An-ton Uršič, diplomirani jurist v upravnih službi pokr. uprave, v glavni ženski partiji Minke pa Erna Krätzova, oha učena prof. Ada Dariana, Chansonettovo ženo Ni-non bo pela Majda Zakrjškova, ki je študi-rala petje pri ge. Majdi in Pavlu Lovše-tovi, pri ge. Loh, pri rektorju Betettu, na Dunaju pa pri ge. Rado Dančeli. Partijo Struklja pa bo podal Drago Zupan. Ostala zasedba nespremenjena.

Francišskanski oder

Sobota, 25. marca, in nedelja, 26. marca:
»Snežuljčica«, pravljica v 7 slikah. Pro-klava materinskega dne.

Z lepo naslovno Trpinovo sliko je izšel v Slovenčevi knjižnici

Bruno Frank:

Baron Trenk

Zgodba je polna zanimivih doživ-ljajev, pretresljivih prizorov in iskrene ljubezni, ki pa se ji sta vilo nasproti nepremostljive ovire. Ki mlado Amalijo starejo. Roman-tična zgodba bo vsakomur všeč.

Knjiga je na razpolago v vseh knjigarnah in trafikah.

Velikonočna umetniška razstava pri Obersnelu

Ljubljana 23. marca.

Umetniške razstave v Obersnelovi ga-leriji na Gosposvetski cesti se vedno od-likujejo tako po kakovosti kakor po šte-vilni razstavljenih del in je vedno raz-stavljenih pomembno število umetnin. V našem umetniškem življenju je nastalo zadnje čase skoraj nekakšno zatišje, zato bo velikonočna razstava, ki bo odprta na praznik dne 25. t. m. zelo prijetna »pre-memba. Razstava, ki jo priredi galerija Obersnel, bo obsegala zelo široko zbirko umetnin naših najbolj uglednih slikarjev, grafikov in kiparjev, tako tistih, ki še vedno aktivno ustvarjajo kakor tudi ne-katerih pokojnih, zastopane pa bodo tudi vse umetniške štruje. Razstavljenih bo kakih 60 del v gornjih prostorih, kjer bodo svoja dela razstavljali: Franc Klen-dić, Franc Pavlovac, Gorjup, Slavko Pengov, Maksim Sedej, Nikolaj Omerša, Santel, Radin, Bara Remec, Rajko Sla-pernik, Lojze Kogovšek, Lojze Perko, Franc Godec, Marijan Pišeršek, keramik Srečko Kolar, Edo Deržaj, kipar Ivan Zajec, slikarica Elza Pištonec in drugi. Razstavljali bodo sama najnovejša dela ki so nastala v zadnjem poletju, v spod-njih prostorih pa bodo razstavljena dela klasičkov našega slikarstva, kakor obeh velikih pokojnikov Riharda Jakopiča in Ivana Vanpotoča in še ustvarjalcih Ster-nena in Tratinke ter druga dela, ki so last Galerije. Razstava bo trajala najbrž le do velike noči ter bo odprta vsak dan od 9 do 12 in od 15 do 18, ob nedeljah pa od 9 do 13.

Riko Debenjak

Je naglo stopil na najvišji vrh v sloven-ski grafiki. V teh dneh je dovršil s suho iglo ilustracije za Dularjev roman »Krika umira«. Našo Dolencjo je zjel v nje-nih lepotah tako močno in dovršeno, da so te ilustracije nedvomno med najmo-nejšimi njegovimi umetninami. Sicer pa se bodo o tem preprčili vsi, ki bodo pri ljudski knjižni tomboli Zimske pomoči prejeli Dularjev roman. Pri bibliofiliški tomboli pa bo šest srečnikov poleg deseti-k knjig prejelo v dodatnem dobiku originalne odise Debenjakovih bakro-re-zov. Ze samo ti oditisi bi veljali najmanj dva tisoč lir. Čez čas bodo predstavljali največjo redkost in največje bogastvo vsem, katerim jih bo podarila sreča.

Kundmachungen

der Ernährungsanstalt

Fleischabgabe auf dem Abschnitt »14-Mr.«
Verbraucher bekommen am Samstag, den 25. d. M. bei ihren Metzgeru zu 15 kg Rind-fleisch gegen Abgabe vom Abschnitt »14-Mr.« der vom SVA ausgegebenen Lebensmit-telkarten. Die Kunden bei den Metzgeru von der Anfangsbuchstabe L—Z bekommen auf denselben Abschnitt auch 5 kg Fleisch-zeugnisse.

Obvestila Prevoda

Prodaja mesa na odrezek »14-Mr.«
Potrošniki bodo prejeli v soboto dne 25. marca pri svojih mesarjih 15 kg govejega mesa proti odzemu odrezka »14-Mr.« največje živilske nakaznice, izdane od mestnega pro-skrbovalnega urada v Ljubljani.
Potrošniki prijavljeni pri mesarjih od črke L—Z dobijo na isti odrezek tudi 5 kg mesnih izdelkov.

Promet s poštnimi paketi

Poštni paketi za ostale pokrajine Italije
Poštni paketni promet s ostalimi pokra-jinami Italije je še vedno ukujen. Spreje-majo se samo paketi, ki vsebujejo zdravila ali ortopedične predmete in ki jih pošiljajo proizvajalci, lekarnarji ali poobla-ščene družbe, ter paketi, ki vsebujejo se-mena. Za pokrajine Lazio, Marche in Ab-ruzzi in pokrajino, ki leže južno od nave-denih, se tudi taki paketi ne sprejemajo. Največja teža je dovoljena do 10 kg. Vsakemu paketu je treba priložiti izvozno do-voljenje.

Poštni paketi za inozemstvo

Uveden je zopet promet s poštnimi pa-keti za Albanijo, Belo Rusijo, Bolgari-jo, Češko-Moravsko, Dansko, Estonsko, Finsko, Grško, Hrvatsko, Letonsko, Litvo, Luksem-burško, Madžarsko, Nemško, Nizozemsko, Norveško, Poljsko, Portugalsko, Romunijo, S. Marino, Slovaško, Španijo, Švedsko, Švi-co, Turčijo in Vatikanom. Paketi so dovo-ljeni samo do 5 kg teže. Vsakemu paketu je treba priložiti izvozno dovoljenje, ki ga izda pokrajinska uprava. Pristojbenik je na vpogled pri vseh pošlah.

Pokrajinska direkcija pošte, telegrafa in telefona v Ljubljani.

Dnevne novice

Stolnica. Danes, v petek zvečer bo v stolnici peti postna pridiga predvišene-ga gospoda knezoškofa dr. Gre-gorija Rožmana. Ob 6 bo sv. križev pot s petjem, ob pol 7 pridiga, nato lita-nije s blagoslovom. — Pri zadnjih dveh pridigah so bile klopi na moški strani pri-pravljene samo moškim; gospem in go-spodičinam se zahvaljujemo, da so našo prošnjo tako blagohotno upoštevale. Prav vljudno prosimo, da store to tudi zana-prej.

Ordinacije. V nedeljo dne 26. aprila 1944, ob 7 jutraj, bo v stolnici prevzi-seni gospod škof poddelil diakonat 24 sub-diakonom Obenem bo poddelil eksorcistat in akolitat 20 klerikom.

V počastitev materinskega dne prirede otroci stolne kongregacije dne 25. in 26. mar-ca ob 17 v frančiškanski dvorani »Snežulj-čica«, pravljico v 7 slikah. Sodelujejo sestre Finkove in maliki otroškega vrta pod vod-stvom gđe. Slavice Venecjance. — Priredno vabiljeni — Vstopnice v predprodaji v trgo-vini Štiglih, dne 25. in 26. marca pa od 10—12 in od 15—17 pri blagajni frančiškan-ske dvorane.

Duhovne vaje za akademsko izobraženke bodo pri uršulinkah od 2—5 aprila. Začetek na Cvetno nedeljo ob 9.30, sklep na Veliko sredo zjutraj. Vsak dan boita dva govora, ob 7 in ob 17. Posebej se opozarjamo in va-bimo gospodične, ki so absolvirale univerzo v zadnjih letih.

Denarni zavod na praznik Oznanjenja Device Marije v soboto dne 25. t. m. ne po-slujejo.

Živilske nakaznice so se zaradi dražjega tiska in papirja nekoliko podražile, in sicer osnovne na 0,50 lire, za dodatne ročnim do-lavcem na 0,40 lire, za otroke do 3 let pa na 0,30 lire, na kar opozarjamo upravičence, da pravilno pripravijo denar zanje, ker so te dni raznašale prišli s dostavo živilskih nakaznic po hišah.

MEJASI nas seznanjajo s šte-vilnimi indijanskimi rodovi in njihovimi odnosi do priselcev iz Evrope. Knjiga na slikovit in pester način popisuje Indijance, kako hočejo na miren način ži-veti skupaj z Evropejci, opisuje jih v krivih borbah s priselci, v bojih za življenje in smrt s pozvedniki in ogledniki ter me-jaši. Mnogo desetletij je trajal ta ogorčni boj za obstanek In-dijancev, dokler niso v junaki in veliki borbi podlegli. Med-sebojni boji, borbe z Evropejci, tobak, žganje so venomer in uspešno izpodkopavali trdne ko-renine indijanskih rodov, dokler niso bile korenine do kraja spjodene. »Mejaši« so tragični prikaz Indijanceve ljubezni do svobode in prostosti. — Naročite se na »Svetovno« knjižnico! Za zmerno naročino dobivate lepe in poučne knjige! Kupujte Mejaše!

Ribničani V soboto, 25. marca, ob 9 in v nedeljo, 26. marca, ob 9 imamo skupno služ-bo božjo v Slomškovem zavodu, Poljanska cesta 6. Pridite vsi, da bomo kot farna dru-žina praznovali Gospodova dneva!

Petroleji za zaklonišča! Vsi oni, ki so vložili prošnje za petrolej za nadomestno razsvetljavo v zakloniščih in od mestnega poglavarstva, odd. za protiletalsko zaščito, nakazilo za nabavo petroleja, naj pridejo po nakazani petrolej najkasneje v sredo, 29. in v četrtek, 30. marca, v Nabavljalno združno mestnih službencev, Prečna ul. 2. Po tem roku izgube nakazila svojo veljav-nost. Nadal ne nakazovanje petroleja bo objavljeno v listih, čim občna dobi petro-lej za to nameno.

Zupniksko prošenje pri os. frančiškanih v cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani: ob 6 po pridigi litanije prev. Sreca Jezusovega in začetek celodnevnega čedenja prev. Rešnjega Telesa. Ob 9 govori gosp. kanonik dr. Tomaž Kliner. Ob 9.15 slovenska pontifikalna maša prevz. g. škofa dr. Rož-mana, pri kateri izvajata Statnerjev zbor pod taktirko g. dirigenta Neffata najnovejšo »Mavovo mašo« »Rex invincibilis« ob sprem. levanja velikega opernega orkestra. Ob 16 bodo pontifikalne pete litanije M. b., ob 18 pa pete litanije prev. Sreca Jezusovega in zahvalna pesem. Pri vsaki službi božji se bodo pobirali prostovoljni darovi po cerkvi namesto običajnega darovanja za cerkev.

Oddajnikta skupna »Jadranske primorje«

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 24. marec:

7 Poročila v nemščini — 7.10 Jutranji pozdrav; vmes: 7.30 Poročila v slovenščini — 9 Poročila v nemščini — 9.10 Korolenca, napoved sporeda v nemščini in slovenščini, nato korolenca — 12 Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45 Koncert malega orkestra vodi Albert Dermelj — 14 Poročila v nemščini — 14.10 Vsakomur nekaj — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Komorni zbor — 18.45 Iz pesniškega sveta, Adamič: Sola v predmetu — 19 Koncert kmečkega tria — 19.30 Poročila v slovenščini, napoved sporeda — 19.45 Glasbena medizra — 20 Poročila v nemščini — 20.15 Iz opernega sveta, polji Erna Krše, sopran, Albert Papler, tenor, Mi-ro Gregorin, bariton — 21 Od napeva do napeva — 22 Poročila v nemščini — 22.10 Pod zvezdami juga.

Novo mesto

Na Marijin praznik v nedeljo 25. t. m. bo v Prosvetnem domu sklopično preda-vanje o Fatimi in sicer ob 10. predpold-ne za vojaštvo, popoldne ob 3, in ne ob pol 3.15, kot je bilo zadnjič jav-ljeno — za prebivalstvo. Predaval bo g. p. Tarečič.

O muslimanah bo predaval v nedeljo, 26. t. m., ob 10. predpoldne v Prosvetnem domu g. ravnatelj Ivan Dolence. Pre-la-vanje bodo spremljale zanimive sklopič-ne slike.

KULTURNI OBZORNIK

Novo slovensko glasbeno delo:

Nova svečana maša

Rex Invincibilis —
Nepremagljivi Kralj
(Skladatelj Lojze Mav)

Na praznik Naše Ljube Gospe od An-gela pozdravljene 25. marca se bo v frančiškanski cerkvi izvajala nova slo-venska latinska maša s spremstvom ope-rnega orkestra.

Ker je v našem glasbenem življenju pomemben dogodek, prinašamo sporočilo skladatelja, da bo nova umetnina tem bolj dostopna širokemu občinstvu.
»Nameraval sem napraviti slovesnejšo mašo za veliko noč Sredi bojne mete-že se dviga iz vseh pobožnih src himna »Nepremagljivemu Kralju«. V novembru 1943 sem napisal koncept, prejel cerkve-no odobrenje in dal v tisk; v januarju 1944 sem mašo instrumentalno za nekaj večjo zasedbo.

Razlaga partiture.

Kyrie. Z motivom iz »Et incarnatus est« začne godalni kvartet. Ženski glasovi

zapojo glavni motiv vse maše, ki se po-tem snuje v raznih legah. Po globokem »Christe« zraste prvotni »Kyrie« v končni grave in izzveni pred Kraljem v moč-nem zboru trobil.

Gloria. V domači melodiki zbor nara-šča v »Glorificamus Te.« Nato se tenor vzneseeno zahvaljuje »Gratias agimus Ti-bi.« O Jagnjetu, ki odjemlje grehe sveta, pojeta ženska glasova, moški pa prosijo, naj se nas usmili. K sklepu zbor, dobro podprt s harmonijo, enoglasno prizna Kri-stusu najvišje naslove in slavo pri Bogu Očetu.

Credo. Ta del maše službo božjo rad zavleče. Zato pri tej maši besedilo kar gladko teče. Le pomembna mesta z Kra-lju so podčrtana. Prijetno bo menjavanje godal in lesenih instrumentov s krepkim basom v neprestano tekočih osminkah. Pred »Et incarnatus est« se vse umiri. Le eterični visoki »de« nas komaj slišno za-makne v tišino k izvoljeni Nazarečanki. V taljastveno zvonjenje (Zdrava Marija) se zlije sopranski samospev. »Ex Maria Virgine« je najnežnejša točka maše, ki zahteva dobro šolan glas. Ob zvončku nato še alt prepeva Marijino blaženost ter pristavi naraščajoč: »et homo factus est«. V tej misli zraste vse zbor. Solisti-

nja pride do viška, pa se vse spet pogrez-ne v premišljevanje nedopovedljive skriv-nosti uveličenega Boga. Kraljevo žrtve na Kalvariji potrdijo basi nakar za poko-panim Kraljem orkester zapetja grob in po dveh boleznih zdihih vse utihne.

Tedaj zadonijo orgle velikonočnega jutra, pozavna oznani »Et resurrexit«. Zbor kakor v eni sapi zapoje vse posled-ice zmage. Iz zbora se dvignejo pozavne sodnega dne, ko bo ta Kralj prišel soditi žive in mrtve. Trepetajoča duša (sopran) kar zapoja iz množice ob tej misli.

Drugi del veroizpovedi je podoben prvemu. Vsem, ki trpe na zemlji, pa v to-lažbo na koncu zbor še enkrat s poudar-jeno glavno melodijo zatrdi, da pride ono-stransko življenje. Mogočena basova linija nas pelje v odlično česterglasne Amene, ki potrdijo vso veroizpoved.

Sanctus. Tu je višek maše. Najprej z obrnjenim načinom motivom zbor odpo-je nebeski samospev. A kmalu trobenta na-znani, da smo pred Njim, ki je Kralj tudi nad vojnimi trumami. Zato postane na-daljnji slog bolj — bi rekli — vojaški. Skladatelj je namenoma porabil pompoz-nost slovesnih dvornih maš (Haydn). Da pa poudari svetost Kralja, plete bas med »Deus Sabaoth« svoji močnimi sanctus, ki ga trikrat stopnjuje. Basov motiv prevza-me orkester med tem ko zbor šir-ko ope-va božjo slavo, ki sta je polna nebo in zemlja. Zbor ponovi napev za »Hosanna«.

Ne krvari prvič naš slovenski narod

Te največje upravne enote so se delile na sandžake. Večji sandžak ali več manjših sandžakov pod enotno upravo so bile na sandžake. Večji Sandžak ali več manjših Sandžakov pod enotno upravo so imenovali pa šaluk (n. pr. Belgrajski pašaluk). Sandžak oziroma pašaluk se je delil dalje na nahije, drugod pa na kaze, ki so jim načelovali kajmakani. Najmanjše turške upravne enote so imenovali južni Slovani knežije in sela.

Vse upravniške sandžake navzgor je imenoval sultan. Glavna njihova naloga je bila, da so ob času vojske pripevali dovolj velik oddelek (barjak) v sultanovo armado. Čudno je, kako, da ta vsaka mesta v turški državi niso postala dedna. Na zapadu so postali velikaši, ki so spočetka dobili ozemlje le v fevd (župnik), kol nagrajo za opravljene državne posle, kmalu tako neodvisni od fevdnega gospoda, da so bili skoro samostojni knezi. Njihova dinastija je dedno zadržala, mod tem ko je bil rimsko nemški cesar voljen. V Turčiji pa je bila sultanova moč velika. Deloma, ker se je opiral na jančarsko vojsko, deloma, ker je bil kot kalif tudi verski poglavar muslimanov. Tudi najvišji oblastniki v oddaljenih pokrajinah se niso mogli dosti osamosvojiti.

Upravniki niso prejeli nobene denarne plače, marveč le dohodke svojih posestev. Posvetva so po smrti prejšnjega uradnika prešla na službene naslednike. Sandžak je imel svojega namestnika in svoj svet.

Sodno službo so opravljali kadije. Vsak sodnik je bil najvišja instanca, ker je sodil po koranu, mohamedanski sveti knjigi. Tako, da priziva ni bilo. Plače ni imel kadija nobene. Živel je od glob in pa od darov, tako da je bila podkupljivost kadij zelo velika. Rajo so zastopali pri turški oblasti nahijski, knežinski ter selski knezi. Sami so tudi sodili kmetom v manjših zadevah.

Vse ozemlje, ki si ga je osmanska država priključila, je bilo sultanova last. Turki so takoj po osvojitvi kake dežele po možnosti pustili prejšnje oblastnike. Tudi so dali dosedanjim lastnikom posestva v doživljenjski užitek. Po njih smrti pa je sultan posestvo podelil vojakom, ki so se v bojih izkazali. Enako kot vazali na

zapadu, so ti turški veleposlaniki spahije imenovani, morali poslej služiti vojski kot težko oboroženi. Iz dohodkov svojih posestev, prejeli so tudi davščino podobnih kmetov, so dajali sultanu določeno število konjenikov v vojaško službo. Število jezdecev je bilo sorazmerno z višino dohodkov. Spahijska posestva v začetku niso bila dedna. Po smrti prejšnjega spahije je sultan posestvo izročil v nagrado in odklikovanje novemu vojaku. V drugi polovici 18. stoletja so šele postali spahiluki dedna last. Ker so mogli služiti v turški vojski le muslimani, kristjan ni mogel priti do takega veleposlavitva. Kristjan je le delal na teh posestvih.

Domače plemstvo se je ali pomustilo, v mnogo večjem številu pa se odmaknilo v sosedne dežele, ki še niso bile pod Turki. Turška oblast je namreč stremela iztrebiti uglednejše kristjane v deželah, ki si jih je podvržila. Srbsko plemstvo se je tako v velikih množinah izseljevalo na Ogrsko, da bi se tako izognilo gotovi pogubi. Velikaši so jemali s seboj tudi družine svojih kmetih podobnikov in jih naseljevali na posestvih, ki so jih dobili v dar od ogrskih kraljev. Beg iz turškega ozemlja se je zlasti povečal, ko se je ustanovila v južni Ogrski srbska despotovina. Ogrski kralji, zlasti Matija Korvin so to izseljevanje iz stare Srbije zelo pospeševali, kajti vedeli so, da bodo v Srbiji izseljenih imeli najboljše brambo svoje meje. Srbska despotovina v Sremu, Banatu in Bački je od leta 1471. do 1537. zadrževala turške vpa-

de v Panonijo. Tako so ostali v stari Srbiji skoro sami kmetje. Le v Bosni, kjer so bili pred prihodom Turkov plemiči po večini bogomilske vere, ki je bila krščanstvu tuja kot islamu, so prestopili velikaši v islam in obdržali svoja posestva. Namesto naslova knez ali vlastelin so si privzeli ime beg. Pomuslimaneno plemstvo je dosegalo v turški državi tudi najvišje službe. Od 15. do 18. stoletja je bilo iz Bosne in sosednjih hrvaških krajev, nič manj kot 18 velikih vezirjev. Zato ni čudno, da je igral slovenski jezik v turški državi tako veliko vlogo. Znano je, da se je moglo Ferdinandovo odposlanstvo leta 1530. sporazumeti v Carigradu le v tem jeziku. Prav tako je bil v jančarski vojski najbolj v rabi srbohrvaški jezik. Poročajo, da je govoril Sulejman s častniki svoje vojske, ki so bili pretežno iz Bosne, Srbije in Bolgarske, v slovenskem jeziku. Zaradi svojih vojnih vrh in je bil zlasti bosenski pomuslimanjeni živel v turški državi zelo v časih, saj so Bosanci dobro čuvali turško zahodno mejo in celo neprestano vpadali v sosednje krščanske dežele. Ob bosanski meji borba ni nikdar prenehala. Vendar si je znalo pomuslimanjen bosansko plemstvo ohraniti tudi proti Carigradu do konca turškega gospodstva neko privilegirano, partikularistično stališče, enako kot njihov prednik proti domačim bosanskim kraljem. Večkrat smo že brali, kako so bosanski paše kljub miru, ki so ga sklenili avstrijski nadvojvode ali nemški cesar s sultanom, vpadali v naše dežele.

Grobna ploča generala Ivana Lenkoviča

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapisih

Po nasadih in drevoredih so že klopi

Mestna vrtnarija, ki bo tudi letos kot druga vojna leta obdelala in obsadila vse nasade s krompirjem in drugimi sadeži, je že prve dneve pomladi postavila povsod v drevoredih in po nasadih zelene klopi, da se lahko ljudje odpeljejo in ob lepem vremenu sončijo. Ceste po nasadih in drevoredih je vrtnarija tudi posula z drobnim peskom.

Nenavaden trik z živilskimi nakaznicami

Kdor si ustvarja stalen vir dohodkov s kankimi sleparijami, zakrivi po kazenskem zakonu zločin, ki spada pod kazenski paragraf 337. Zasebni uradnik France je oženjen, tare ga velika revščina. Družina živi v pomanjkanju. Pa je France prišel na misel, da je začel na poseben, nenavaden način manipulirati z živilskimi izkaznicami na škodo kuhinje Delavskega doma. Svoje manipulacije je vršil več mesecev od novembra 1942 naprej tja do srede letošnjega januarja. Najprej je ponaredil posebne »Pi-Pie« blokce za hrano v kuhinji. S temi ponarejenimi blokci je prejel najmanj 20 obrokov dodatne hrane. Neupravičeno si je dalje prilastil najmanj 70 nakazil za hrano. Ponaredil pa je dalje od novembra 1942 do 18. januarja letos do 209 nakazil za hrano po 3 lire obrok, od katerih ponarejenih nakazil je porabil 199 kot prave. Kuhinjo je na ta način oškodoval za 597 lir. Svojemu delodajalcu, trgovcu Alojziju P., pa je vzel

obleko in druge stvari v vrednosti 2250 parov gamaš v vrednosti 6000 lir. Pred malim kazenskim senatom je bil France obsojen zaradi zločina prevare in prestopka tatvine na 7 mesecev strogega zapora in 300 lir denarne kazni. Vse je skesano priznal. Doslej France ni bil kaznovan.

Uspeh nasadov sončnice

Zadnji dve leti je bila uvedena velika propaganda, naj bi barjanski kmetje v čim večji množini nasadili sončnice in buče. Uspeh te propagande sicer ni bil takšen, da bi moglo mesto Ljubljana biti preskrbljeno z oljem, kar pa bi bilo prav možno. Vendar so barjanski kmetje lani nasadili mnogo sončnic, enako tudi nekateri ljubljanski posestniki. Lastniki barjanskih zemljišč. Lani v jeseni so ti dovažali v tovarno olja sončnično in bučno seme in kar sproti v tovarni prejeli odgovarjajočo količino olja ter pripadajočim jim krmilnih pogac, to je odpadkov od stiskalnice. Ti kmetje so se torej sami dobro oskrbeli z oljem, za splošen konzum pa je seveda olja le malo ostalo. Tudi prometne razmere masikateremu barjanskemu kmetu niso dovoljevale, da bi o pravem času dal seme v tovarno. Masikateremu pa so celo barjanski tolovaji onemogočili, da bi odpeljal seme v tovarno ter mu ukazali, naj odpelje seme v Višnjo goro, kjer da je baje še ena tovarna olja, pod zaščito tolovajev. Toda kdor je tolovaje ubogal, je bil ob seme in seveda tudi ob olje.

S Spodnje Stajerskega

Trboveljski rudarji bodo gostovali s svojim orkestrom. Vodja okrožne glasbene šole v Trbovljah, glasbeni ravatelj Konrad Stecler je sestavil v Trbovljah simfonični orkester, v katerem igra 43 rudarjev. Za letošnjo pomlad se je v okviru organizacije »Radost krepi« dogovoril za gostovanje po Stajerskem. Orkester, ki ima na sporedu tudi Beethovnova in Haydnova dela, bo na svoji turneji obiskal Voitsberg, Mürzschlag, Donawitz, Kapfenberg, Fohnsdorff in Eisenerz.

Sprehod po starih mariborskih ulicah je naslov članka, ki ga je napisal profesor Baš kot glavni prispevek v drugi številki vojaškega časopisa »Steirerland«. Ta časopis je namenjen posebej Spodnje-Stajercem. Bašev članek obravnava zgodovinski razvoj tako legepa mesta ob Dravi. V posebnem članku je v tem časopisu tudi pohvaljeno junštvo spodnje-stajerskih vojakov.

Iz Hrvaške

Proslava pete obletnice kronanja papeža Pija XII. Ob peti obletnici kronanja sedanjega papeža Pija XII. je bilo v zagrebški stolnici slovesna zahvalna služba božja, ki jo je služil apostolski delegat dr. Giuseppe Ramiro Marcone. Po končani zahvalni službi božji je zagrebški nadškof dr. Stepinac priredil velik sprejem na Kapitolu. Navzoči so bili člani hrvaške vlade in diplomatskega zbora, kler ter zastopniki hrvaških verskih, kulturnih in gospodarskih organizacij in ustanov.

Spopolnitev zakona o srednjih šolah. Hrvatska vlada je izdala odredbo, s katero je spopolnila zakon o srednjih šolah. Po teh dopolnitvah je sedaj zopet dovoljen učencem prestop iz glavnih šol na srednje šole. Pri vstopu na humanistične gimnazije je predviden sprejemni izpit, za sprejem na realke ali pa realne gimnazije sprejemnega izpita ni treba polagati.

Spopolnjevanje hrvaške vojne mornarice. Z ustanovitvijo in organizacijo lastne oborožene sile, je hrvaška vlada poleg kopenske vojske ter letalstva ustanovila tudi svojo trgovsko in vojno mornarico. Ta se pa zaradi znanega zadržanja badoljevskih generalov v Dalmaciji.

Devoljenja za potovanje po železnici. Po najnovejši odredbi izdaja dovoljenja za potovanja po železnici samo glavno ravnateljstvo za red in javno varnost v Zagrebu. Policijske oblasti in okrajni glavarji smejo izdajati takšna dovoljenja samo v resnih bolezenskih primerih.

Najvišje cene za vino in pivo v Zagrebu. Zagrebška mestna občina je določila najvišje uradno dovoljene cene za vino in pivo. Po tej odredbi prodajajo sedaj v Zagrebu liter vina z manj kakor 10% alkohola po 400 kun, liter vina z več kakor pa 10% alkohola pa po 500 kun. Črna navadnega piva stane 45 kun, črna pa 48 kun.

Črkovnica

a - a - b - b - c - c - e - e - f - f - g - g - i - i - j - j - l - l - m - m - n - n - o - o - r - r - s - s - t - t - u - u - v - v - z - z

Or
Or
Or
Or
Or
Or

Iz 30 črk pomenj danih dveh sestavi 6 besed, ki pomenijo — v drugem redu — naslednje: mesto ob Dravi; ruski general v Napoleonovi dobi; mesto v Franciji; vas v Bohinju; vrh v Karavankah; trdnjava v vzhodni Franciji.

Rešitev:

Niagara; unisono; omnibus; Vrhnika; Kersnik; Puccini.

KINO »KODELJEVO«

Prekrasen film iz življenja bolgarskega kneza Melnika in njegovih otrok — s znamenitim Heinrichom George v glavni vlogi

»Usoda«

Film, ki ga velja videti! Predstave šest praznikov ob 14.30, 17 in 19. Ob delavnikih ob 19.

TEL. KINO »SLOGA« 27-30

Nov UFA-jia film bozate in globoko vsebine po noveli W. Kimmicha s najmarkantnejšimi filmskimi umetniki

»Noč brez slovesa«

Tragična zgodba o usodnem srečanju, usodni ljubezni in zamorenem zakonu. Anna Damman, Karl Ludvig Diehl, Hans Söbner

Predstave ob delavnikih: 15, 17 in 19 V nedeljo še matineja ob 16.30!

TEL. KINO »UNION« 22-21

Najboljša veseloigra sezona s priljubljenim komikom H. Moserjem

»Črno na belem«

Dunjski slaščičar je hotel po vsej sili, da njegova bil postane doktorica, končno pa je moral popustiti, da je dala šoli slovo in se poročila s simpatičnim dimnikarjem. V ostalih vlogah: Elfriede Datzig, Paul Hörbiger in Hans Holt

Predstave ob delavnikih: 16 in 19.15

TEL. KINO »MATICA« 22-41

Zanimiva zgodba dveh mladenk, ki prideta vsaka na svoj način do življenjskega cilja. Glasba, balet!

»Sestri«

V glavnih vlogah: Gisela Uhlen, Marina v. Dittmar, O. W. Fischer

Predstave ob delavnikih: 15, 17 in 19

MALI OGLAS

MISI. PODGANE in čurke zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji KANC, Židovska ulica št. 1.

HIŠO ALI VILO v mestu ali bližnji okolici kupim. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Do največ 650.000.« št. 2429.

KUPIMO ca 2000 kom. starega strešnega bobrova. »Slov.« pod »Slov.« št. 2436.

KRMILNO PESO 1000 kg. prodam. Ravnikarjeva 11.

PRODAM dve kompletni postelji in nekaj knjig. Polize se Sv. Petra 74.

GOSPE. POMOCNIK ki zna tudi kuhati, takoj sprejemam. Oskrbna, plača po dogovoru. Zlatis se dnevno od 11 do 12 v ordinaciji zobozdravnika na Sv. Petra c. 141.

STANOVANJE klem za malo družino. Naslov v upravi »Slovenec«.

GOJZERCE št. 43 prodam. Zibertova 25-1.

KLAV. HARMONIKA (60 basov) ugodno na prodaj. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 2439.

KUPUJEMO prazne cementne in silice naprtnate vroče. PETRONAFIA, Tyriceva c. 35a.

GOSPODICA ki zna perfektno nemško, italijansko in slovensko ter strojeopisje, dobi službo pri nemških vojaških oblasteh v Trstu. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 2446.

INSTRUKCIJE NOVI TRG 5. Dijaškom in privatistom nudimo v skupinah učno pomoč Ur 3 lir. Diplomirani filozofi.

STRANKA ki je pozabila zavitek nagovila, dobi iste v trgovini Pavla Franc, Kongresni trg.

GOZDNI POSESTNIKI Večje število petletnih presajenih smrekovih, triletnih borovih sadik in triletnega ameriškega jaseva — kakor tudi večje množine smrekovega semena — prodaja. Zastana državna uprava razlaščenih gozdov v Ljubljani, Bleiweisova cesta 1-1, kjer se dobi tudi vsa pojasnila.

Izgubil sem za vedno svojo MICIKO Poslovil se bom od nje v soboto 25. marca ob 5 pop. iz kapelice sv. Janeza na Zalah. Ljubljana 23. marca 1944. Bine Novak.

Dotrpela je naša ljubljena Mici V dmar Pokopali jo bomo v soboto dne 25. t.m. ob 5 pop z Zal, kapele sv. Janeza k Sv. Križu. Ljubljana, Kranj, Mengeš dne 23. marca 1944. Družine: Vidmar, Pestotnik, Učak.

NOV Svet se odpira

ROMAN NAPISAL JOHAN BOJER

»Denar je vendar tvoj, draga moja!«
»Pa zakaj mi tako odgovoriš?«
»Prav tako bi lahko dejal, da to stori. Saj vidim, da si to že sklenila.«
»Pogledala je skozi okno. Časi res niso taki... in pa... ona, ki smo vsi dobili od nje... Ona tega pač ne bi nikdar storila.«

»Jaz na tvojem mestu bi se oziral je na to, kar bi se meni prav dozevalo.«
»Pa saj razumeš, če Lovrenc slednjič vendar pride, mora biti vse takšno, da ga bo veselilo, če priti!«
»V redu. Toda — ali ni prepozno, da bi mogli še do binkošti postaviti nove orgle?«

Zardela je in ga je polna krivde pogledala. »Res je, a... vse je že pripravljeno.«

Vrgel je glavo vznak in pipo mu je padla na tla. »Lej jo — vse, vse je že pripravljeno?«

Pristopila je k njemu, mu sedla na kolena in ga prijel za lase. »No, bodi dober. Toda tovarni avto je bil že pred mesecem spodaj in mizarji so se jako potrudili, da so delo opravili. Se sanjalo se mi ni, da bo taka reč.«

»In šele zdaj mi poveš!«
»Kaj ne smem imeti ničesar zase? Če bi se bil malo bolj z ljudmi porazgovaril... no, pa so mi župnik in mizarji obljubili, da ti bodo rekli, da bodo te stare orgle popravili.«
»Pa me zdaj še vseeno vprašaj?«
»Mimo tega sem si pridobila čerkovnika, da je spravil skupaj nov pevski zbor. Brez dvoma imajo vsak večer pevsko vajo.«

»Odlično. In ti sama boš nastopila in igrala na gosli — solo?«
»Za vse na evetu ne! Saj nisem že več let imela loka v roki.«

»Če sem bil doma, si se vadila kje v skednju.«
»Ali opazuješ vse, kar počnem?«
»Prežim na vsak tvoj korak.« Prijel jo je za brado.

»Pa čuj, kako se sliši!«
Stekla je in snela gosli s stene, uglašila jih je in je začela z nalahnimi, počasnimi potegljaji igrati psalm. Stala je ondi v svetli obleki, bila je malo močnejše postavne od poroda, vendar dovolj velika, da je bila ljubka, obraz s širokimi obrvmi ji je plamtel pod temnorjavimi lasmi.

Igrala je zaprti oči, videti je bilo, da je bila ta hip med krstom v cerkvi in je videla pred seboj Lovrenca in starše. A Rud je sedel tu in se vprašal, ali je tudi on med njimi?

»No?« ga je vprašala ob koncu. Prav lepo, Loviza. Še sanjalo se mi ni, da si tako spretna.«

»Ali se norčuješ, ali pa misliš zares?«
»Mislim, da bi igrala v cerkvi za krst. Resno mislim.«

Obesila je gosli in sedla k njemu. »Čeprav bi zadosti dobro igrala, pa bi se le le bala, da ne bi znala do konca. To bo — to bo čudovit dan!«

Spet se mu je nasmehnila. A obljubi mi, da boš prijazen z Lovrencem, veš? Prijatelja morata postati. Če boš to zmogel, meni na ljubo, potem... potem poznam nekoga, ki... te bo tako poljubil.«
»Kar bom mogel, bom storil, ljuba moja.« Vzel jo je v naročje in jo božal po licih.

Še dolgo je bila budna v postelji. medtem ko je on, ves utrujen od napornega dneva v gozdu, globoko in mirno spal poleg nje.

Pa je le lepo, če imaš brata. Takrat, ko sta bila še oba majhna, mu je morala biti mati in sestra hkrati in je morala zmeraj paziti nanj, da se mu ne bi kaj pripetilo. Nemara ga je mnogokrat dražila, kar se ji je zdaj primeri, vedno je v borbi z njimi, kolikor se sploh zanje zanima. Potem je postala velika in tista reč z dediščino jo je zabila mednje kakor

klin, on je dobil novo oporišče v starših, nobene sestre ni bil več potreben. Spet in spet se je ponižal, pa je bila zmeraj zavrnjena. Casih je kar divjala in si pri segla, da se ne bo nič več zmenila zanj, vendar — ali je mogla drugače ko da je zmeraj skozi okno gledala za njim?

Casih se ji sanja, da pride k njej in je vse dobro, in ko se nato zbudi, vidi, da se je v spanju jokala. In nekega dne sedi in ima dete pri prsih. In tako nezrečeno jo veseli, da bo Lovrenc krstil otroka, da mu bo tako izročila najdragocenejšo, kar ima, in ga prosila, naj dete blagoslovi. Mogoče bi potem...

Pa se je še enkrat ponižala in je pisala.

Na vsak način mora biti cerkev tega dne nekaj prav posebnega — orgle — zbor — cvetje... Saj pride Lovrenc! Vidi ga, kako stoji pred njo, vse velik, lepe rasti, v duhovskih obleki, lasje so se mu slednjič vdali in so gladko položeni; kolikokrat ga je prišla za čop, ko sta bila še majhna. Pa so leta minila in zdaj bo krstil Merlo. Vidi tudi mater, bele lase ima in je lepa, kako nese otroka svoje lastne hčere. Lovrencov obraz se kar blešči, ko bere:

»In prinesel so otroke k Jezusu, da bi jih blagoslovil. In vzel jih je v naročje, položil roke nanje in jih blagoslovil.«

Tedaj zapazi tudi svojega priletnega očeta v cerkvi in zraven njega je Jörgen njen mož, ki nemara ni z njim vedno ta-

ka, kot bi morala biti. Da, da, zdaj bodo kmalu binkošti

Slednjič poboža njega, ki spi, nalahno po čelu.

Nihče ne bi bil mogel reči, da je bil ta mladi mož pastor. V sončni pripekli se je peljal s kolesom vzdolž čistega jezera, razoglav je bil golorok in je imel nahrbtnik. Krepek noge so počasi potiskale pedale. Tu je bilo toliko vsega za pogled: sadno drevje je bilo v cvetju, posejane njive vse lepo položene, povsod zeleni travniki, prepleteni z rumeno in rdečo barvo. Voni po plodni zemlji ga je obdajal, zdaj pa zdaj je sunkoma dvignil glavo vznak, da bi ga bolje vdihaval.

Bil je prebinkoštni večer. Ni se hotel pripeljati z vlakom, ker ni maral, da bi prišli z avtom ponj. Saj si je bil že tolikokrat dejal, da bo šel sam po pobočjih navzgor, kadar bo prišel na Bruset. Zal, je potreboval marsikako leto, preden si je zbral moči za tako pot.

Ze mu prihaja mestece naproti. Še zmeraj so iste lesene hišice, in na griču v sredi poslopje ljudske šole, ki vse druge odrija v senco. Zal je z Bruseta širil s svojim pristajališčem v jezero in se rumeno blesti v soncu, a zdaj se je delo pred praznikom končalo. Po glavni cesti se pelje in se sklanja naprej, da ga ne bi znanci ustavljali nato je že mimo zadnjih hiš in začeniajo se pobočja in njive z Bruseta. Stopi s kolesa in ga vodi z roko.